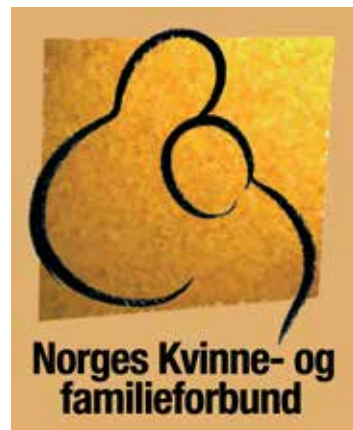

Kvinner & Familie

Nr. 1/2017

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

KVINNEHELSE

Forsidefoto: shutterstock.com

Kvinner & familie

Nr. 1 2017

131. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Telefon: + (47) 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrines.cmykeri@chfuglei@gmail.com

Trykk: Gamlebyen Grafiske AS

Oppslag: 3500

Redaksjonsrådet:

Lene Sogaard Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Mette Gunnari:

mette@kvinnerogfamilie.no

Sonja Kjølraug:

sonja@kvinnerogfamilie.no

Elisabeth Rusdal:

elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Wenche Rolstad:

wenche@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 24. april 2017

Ettertrykk og kopiering av Kvinner & families stoff og annonser er ikke tillatt uten etter avtale.

ISSN NR: 1891 - 7992

ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the world (ACWW)

KFB (Kvinnens frivillige beredskap)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål

Leder

Elisabeth Rusdal
Forbundsleder

Nytt år – nye muligheter

Vi er allerede et lite stykke inne i 2017. Du har kanskje som mange andre av oss gitt deg selv noen nyttårslofter. Og så kanskje kommet dit hen at engasjementet har avtatt litt. Vi starter nye år eller nye situasjoner med stor optimisme og engasjement. Ikke alltid holder dette så lenge.

Før jul handlet vi som bare det. Her skulle alt av mat sikres i rikelige mengder. Vi skulle samle slekt og venner. Og sikkert var det – ingen skulle gå sultne hjem. Og jammen skulle vi ta oss av alle – ingen skal sitte alene i julen eller ikke høre fra oss. Veldig bra. Men hva så med resten av året?

Jeg er oppvokst med et ordtak som sier – julen varer helt til påske. Og med tanke på mat, innkjøp med mer så er det hevet over enhver tvil. Matvarekjedene innledet sin priskonkurranse på ulike varer og mange var vi som gikk på og handlet inn. I tillegg kom igjen tilbudene: kjøp 3 betal for 2, eller kjøper du denne varen får du denne andre med på kjøpet. Og vi handlet.

Så kom det nye året – og med det informasjon om hvor mye mat vi kaster i løpet av et år. Faktisk flere hundre tonn. Et tankekors når vi samtidig vet at andre steder i verden sulter mange tusen mennesker. I tillegg kom det nye året med debatten rundt merkingen av varene. Minst holdbar til, best før, må brukes innen... Og vi følger opp. Uten kanskje å smake først. For her har bransjen sikret seg. Ikke sjelden holder varene og er fullt brukbare lenger enn merkingen tilsier. Vi som forbund har flere ganger i ulike sammenhenger tatt til ordet for at vi må ha en merkeordning – flere forvirrer. I tillegg må vi nå ha økt fokus på matsvinnet. Vi kan smake før vi kaster. Flere butikker tilbyr nå matvarer som straks går ut på dato til halvpris. Et godt tiltak. Det er på de tiltakene vi kanskje skulle løpe å kjøpe mer enn vi gjør. Disse produktene burde også stå slik at vi lett finner dem. Uansett – vi som forbrukere kan etterspørre dem.

Vi har makt som forbrukere – vi må bruke den. Dersom vi mener at dette med ta 3 betal for 2 eller kjøp dette og få denne på kjøpet ikke er bra, vel så takker vi nei. Det er kanskje en terskel første gangen, for du kan oppleve å bli sett rart på. Men etter hvert så går det greiere.

Og du er nødvendigvis ikke alene, vi er mange som gjør dette.

Alene, ja, det er mange som opplever

ensomhet. Vi har en skikkelig dugnad og fokus på dette til jul og litt til påske. Men hva med de resterende dagene i året? Det koster så lite å tenke på dette resten av året også. Det er travle dager for mange, men med litt planlegging så går det. Og man får mye igjen. Det handler ikke om å invitere til trerettens middag i hus som er vasket fra gulv til tak og med blankpussede vinduer. Det handler om kontakt og samvær. Det å sette seg ned, snakke sammen og knytte bånd.

Avstand kan minskes ved at vi tar en telefon og hører hvordan det står til. En prat kan bety så uendelig mye. Det handler nødvendigvis ikke om en daglig telefon, men en gang i ny og ne.

I travle hverdager og med mange aktiviteter utenom jobb og skole, flyr tiden. Vi flytter oftere enn før. Vi har kanskje kort tid i eget hjem. Og da vil vi bruke den på de nærmeste. Veldig forståelig. Men tenk om vi kunne ta en prat med naboen. Vi kan invitere naboen eller innflyttere med på møter i kvinne- og familielaget vårt. Det er en fin måte å bli kjent i nærmiljøet på. Mange sier at de meldte seg inn i vårt forbund, nettopp fordi de ville bli kjent i nærmiljøet. Oppslag, annonser og løpesedler kan være en måte å invitere på. Men det krever at det er mer enn en som vil forsøke å delta. For vi våger ikke alltid å hive oss ut i det ukjente alene. Vi vil gjerne gå sammen med noen. Da kan det å gå med naboen være noe. Vi i laget må ikke alltid stille krav om at man må være medlem. Gi nye en mulighet til å bli kjent og fortell om aktivitetene. Gi deretter tilbud om medlemskap.

Denne landsmøteperioden har tema: «Fremtiden – et felles ansvar». Da handler det ikke bare om de større nasjonale sakene – det handler også om lokale saker og om de nære ting. I det arbeidet kan vi alle bidra på vår måte. Årsmøter i lag, grupper og krets kan legge grunnlaget for hvilke mål vi skal sette oss for 2017. Så går vi sammen inn for å nå disse målene. La oss tenke som med nyttårsforsettene – vi går i gang. Sammen hjelper vi hverandre så ikke målene blir som en del av nyttårsforsettene – gode intensjoner vi lar ligge i ro.

Sammen er vi sterke og kan skape mye. Og vi har alle et ansvar for å gi bidrag – fremtiden er vårt felles ansvar.

Elisabeth Rusdal, forbundsleder

Redaktør

Lene Søggaard Gloslie
Redaktør

Nyåret byr i skrivende stund på snødekte gater og bitende kulde, som en siste hilsen før vinteren må ta farvel. Det er fortsatt en stund til lyse vårkvelder og varme i lufta. Mens vi venter kan en god bok være selskapet vi trenger for å skape lys i mørket. I denne utgaven av Kvinner & Familie presenterer vi en bokdebutant som lenge har hatt scenen som sin formidlingsarena.

Kristi Kinsarvik vokste opp i et arbeiderstrøk i Oslo i tida fra 1950 til 1962. Hun var eneste barn av gamle foreldre fra Hardanger, som holdt på den gamle vestlandskulturen. Moren var yrkeskvinne, mens de fleste andre barn hadde en mor som var hjemme. Kinsarvik beskriver en barndom i kampsonen mellom by og land, Arbeiderpartiet og Venstre, husmødre og yrkeskvinner, arbeidere og småborgere. Det var en barsk start på livet for en som ikke engang hadde søsken. Biografien er en fortelling om ei lita jente med kunstneriske evner som møter indre og ytre hindringer på veien fram mot å utfolde sine evner i skjæringspunktet mellom det gamle ættesamfunnet i Hardanger og klassesamfunnet i Oslo.

Finn Stenstad i Tønsbergs Blad har kalt Kinsarviks bok "Et levende snitt inn i norsk sosial- og kulturhistorie". En historie som er så godt fortalt at det er vanskelig å legge boken fra seg. Anbefales på det varmeste!

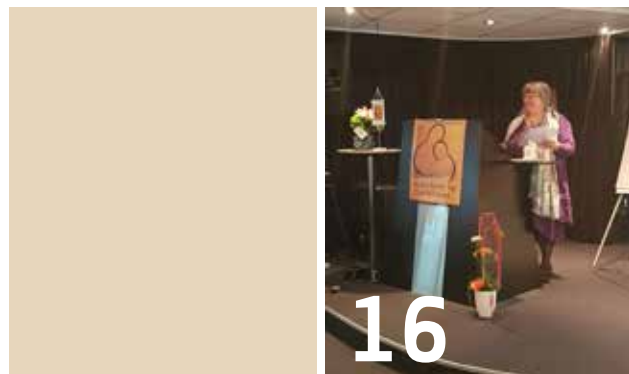
Kvinnehelse er hovedtema for bladet denne gangen. Fargenes betydning for vår helse og velvære er i den sammenhengen ofte undervurdert. Tove Steinbo skriver om hvordan fargene påvirker oss i hjemmet og våre omgivelser, men også gjennom maten vi spiser. Her er det mye nyttig lærdom å hente.

Forskningsrådet stod i 2015 bak en omfattende forskningsbasert evaluering av Mammografiprogrammet som viste at dødeligheten av brystkreft var redusert med 20 - 30 % blant kvinnene i Mammografiprogrammets målgruppe. Dette er sammenfallende med internasjonale resultater fra WHO og EU, som bekrefter at mammografiscreening gir gevinst og reduserer dødeligheten av brystkreft. Solveig Hofvind og Gunhild Mangerud forteller i denne utgaven om Mammografiprogrammet i Kreftregisteret.

Høstens landsmøte er vel overstått og vi kan se frem mot nye aktiviteter og samlingspunkter dette året. Landsdelsseminarene, Nordens kvinnekongress og ACWWs europakongress byr på møteplasser og engasjement. Nordens dag er rett rundt hjørnet, og vi vet at lysene tennes rundt i de mange lag og kretser denne dagen. Sigríður Björk Guðjónsdóttir, politisjef, skriver om kampen mot vold i hjemmet og en ny strategi for å bekjempe dette på Island. En viktig kamp som har vært en av forbundets hjertesaker gjennom mange år.

Vi bringer også nytt fra lokallagene - og vi ønsker at flere av dere forteller om aktiviteter i nærmiljøet og i laget i bladet. Send gjerne tekst og bilder til redaktor@kvinnerogfamilie.no.

God lesing!

Innhold

KVINNER OG HELSE

Farger og helse	4
Mammografiprogrammet	6
Husmorvikar	9

NORDENS KVINNEFORBUND

Nordens Kvinneforbunds sommerkonferanse	10
Det nordiske brevet	12

INTERNASJONALT UTVALG

Invitasjon til ACWWs Europakonferanse	12
---------------------------------------	----

NYTT FRA FORBUNDET

Landsmøtet 2016	14
Medlemsundersøkelsen	18
Landslotteriet 2017	22
Landsdelsseminarene	23
Lokalstoff	24

JUS OG RETTIGHETER

Erstatning for pasientskade	20
-----------------------------	----

BEREDSKAPSUTVALGET

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SES PÅ FACEBOOK!

Farger og helse

God helse er ikke bare fravær av sykdom. God helse handler også om hvordan du tar vare på hele deg selv.

AV: TOVE STEINBO

Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer helse som en tilstand av komplett fysisk, psykisk og sosialt velvære, og her kommer farger sterkt inn.

MER ENN MOTE

Farger er mye mer enn mote og trender, smak og behag. Farger påvirker oss på et dypt underbevisst nivå enten vi er

klar over det, tror på det – eller ikke. Den store vitenskapsmann, dikter og fargegeekspert, Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) var den første i moderne tid som hevdet at farger var mer enn et fysisk fenomen, og beskrev den psykologiske effekten av farger. Det tok ham hele 40 år å utarbeide sin store bok om farger – Goethes Farvelære, som utkom i 1810. Goethe kunne derimot ikke bevise at farger også påvirker oss fysisk, men i dag har vi flere hjelpemidler, slik at vi kan avlese hvordan ulike farger påvirker både hjerte og blodtrykk. Vi kan også via data koble opp hjernen og lese av hvordan hjernen reagerer på ulike farger.

Det er få som i dag vet at Nobelprisen i medisin i 1903 ble tildelt Niels Ryberg Finsen, dansk fysiker og lege, for hans arbeid med bruk av lys og farger ved behandling av visse kroniske sykdommer. Det er heller ikke mange som vet at barn født med gulsott tidligere måtte skifte blod. I dag bestråles de med blått lys.

FARGER FOR SUNNHET

Men hvordan kan vi selv benytte farger for å holde oss sunne og friske? Maten vår er viktig. Mange av dere husker kanskje den store oppmerksomheten rundt Middelhavskosten for en del år tilbake. Den var og er sunn, men tenkte noen over at det kunne være fargene som var en stor helsefaktor i dette kostholdet? Det tviler jeg på. Men en italiensk forretningsforbindelse fortalte meg, at alle eldre kvinner i Italia alltid sa at «du skal ha alle fargene på tallerkenen hver dag!» Og etter å ha lest boken «Fargedietten», har jeg forstått at dette utsagnet er både riktig og viktig. I boken hevdes det at «så å si ethvert fargerikt naturprodukt er fylt til randen av sykdomsbekjempere». Enten det er røde tomater, grønne kiwier eller oransje appelsiner, er de stappfulle av helsebringende stoffer, og de fleste av dem sitter i selve pigmentdelen.

La meg gi deg noen eksempler på disse fargestoffene: Det røde fargestoffet i

tomaten, beskytter mot prostatakrefte. Den karmosinrøde fargen i sure kirsebær kan lindre giktmerter. Den gule fargen i mais kan beskytte synet ditt. Og det mest spennende, indigopigmentet, eller den blållilla fargen i blåbær, kan bidra til å forsinke den naturlige mentale aldringsprosessen. Fargen i viltvoksende blåbær kan også forbedre nattsynet.

FARGENE PÅVIRKER OSS

Men det er selvsagt ikke bare i maten at fargene påvirker oss. Fargene i våre omgivelser har også stor innvirkning på oss. I vår kultur i dag er det dessverre ikke så mange som tenker over dette. De fleste følger mote og trender, noe som er svært uheldig. I svært mange år har vi hatt en minimalistisk trend, det vil si at det meste både i interiør og klær har vært hvitt, grått og sort. Ja, unge mennesker i dag har ikke fått et forhold til farger, og er derfor redde for å velge farger. Hvordan skal de forholde seg til fargevalg? Jeg ser dette veldig tydelig når jeg foreleser eller holder foredrag for unge mennesker. De fleste, selv elever ved kreative skoler, kler seg i det jeg kaller «ikke-fargene» grått, sort og hvitt. Men når jeg begynner å fortelle dem om farger, om deres egenskaper og sterke påvirkning på oss, blir de veldig interesserte.

Som jeg skrev tidligere – farger påvirker oss på et dypt underbevisst nivå, selv om noen betviler dette. Noen mennesker er mer sensible for farger, ja faktum er at noen faktisk føler stort ubehag av farger, som ikke er gode for deres personlighet. Da tenker jeg ikke på utseendet, men for eksempel på velvære, deres følelses- og reaksjonsmønstre.

SYV MENNESKETYPER

I boken min Fargene forteller – Om fargenes betydning symbolsk, psykologisk og estetisk, skriver jeg om fargene, men også om syv ulike mennesketyper og deres personlighet. Og det er ikke tvil om at de reagerer ulikt på fargepåvirkning. I boken følger det med en arbeidsbok, og med den kan du kartlegge deg, og få større forståelse for hvilke farger som er gode for deg. Men vær klar over og bevisst på, at de fargene som er gode for deg, kan virke negativt på andre familiemedlemmer, venner og arbeidskolleger. Derfor er fargevalg så vanskelig.

La oss derfor se litt på fargevalg i et interiør. Dersom du bor alene kan du selvsagt bare ta hensyn til deg selv når

det gjelder farger. Men dersom du bor sammen med flere, bør dere tenke over likhetene og ulikhetene til alle. Er det rolige mennesker, er de stressede, ønsker de å lese i fred og ro, eller er de på topp når det er selskapelighet og venner på besøk?

VELGE FARGER

Kartlegging forteller alt om dette. Jeg benevner de ulike mennesketypene med fargenavn som i regnbuen, og det fungerer veldig godt. Og har du de fleste av egenskapene dine i den røde mennesketypen – temperamentsfull, ofte stresset og fysisk aktiv – vil den røde fargen ofte forsterke de negative sidene. Det blir mer stress og mer irritasjon, kanskje sinne. Da er som regel den grønne eller den blå fargen god for å roe ned. Men hva gjør dere da hvis en er «rød» og den andre rolig og tilbaketrukket? Da bør dere velge nøytrale farger på store flater, og hente fargene inn via små møbler, tepper, puter og pyntegjenstander. De er også enklere å bytte ut. Men hvis vi tenker helse – må alle ha farger rundt seg – ikke minst barn! Og barna bør få være med å bestemme farger, spesielt på eget rom.

Hva så med farger på klærne våre? Husk at klærne er din emballasje, og ved siden av at fargene på klærne dine selvsagt påvirker deg, sender de også signaler og påvirker andre. Skal du i et viktig møte, søke jobb eller annet, tenk over fargene du kler deg i – de er viktige! Dersom du alltid kler deg i sort og grått, og i tillegg ikke har farger i interiøret hverken hjemme eller på jobben, er det svært uheldig helsemessig.

BALANSE VIKTIG

Men balanse er viktig. Goethe sa at det kan være like uheldig med for mye sterke farger som fravær av farger. Det samme gjelder i offentlige bygg, som sykehus, sykehjem og skoler. Er alt hvitt og grått på sykehuset går tilfriskningen senere. Det var den tidligere direktøren på Radumhospitalet, Jan Vincents Johannessen klar over. Han kjøpte bilder som ble hengt på pasientrommene. For det som er vakert betyr mye for vår helse!

Arnulf Kolstad, professor i sosialpsykologi, sier i magasinet til Statsbygg, Åpent rom, i 2009: «Vakre sanseinntrykk utløser gode følelser og tanker, som igjen influerer på somatiske og fysiologiske kroppsfunksjoner. Det er helsebringende å sanse noe vi synes er pent og dermed verdifullt: Blodsløpet, lymfesystemet,

nervesystemet og andre kroppsfunksjoner avhenger av sinnstilstanden, hva vi tenker på og hvordan vi føler. Sanseinntrykkene har dermed både direkte og indirekte betydning for helse og velvære, for følelsen av overskudd og energi».

Da forstår du kanskje hvor viktig farger er for vår helse!

Tove Steinbo startet sitt eget firma i 1991 - Tove Steinbo - Dialog. Steinbo har bakgrunn fra næringslivet, innen mange ulike bransjer som motebransjen, vin- og brennevinsagentur, bil og verksted og kolonial- og fruktagentur. Hun har også vært presseansvarlig for flere forlag, og har gjennom snart 25 år holdt kurs, foredrag og forelesninger om farger for bedrifter, organisasjoner og skoler. Hennes bok Fargene forteller utkom i 2006, og utkom i fjor i 4. opplag. Steinbo har også vært medforfatter av fire andre bøker med fargetema. I tillegg har hun skrevet boken Hva skjer i Norge? Klar tale fra en vett-skremt bestemor, som kom ut i 2009. Steinbo har medvirket i TV- og radioprogram, spesielt rundt temaet farger.

Blogg:
www.fargeneforteller.blogspot.com
Facebook:
Fargene forteller + Tove Steinbo

MAMMOGRAFI-PROGRAMMET

reduserer dødeligheten av
brystkreft

AV: SOLVEIG HOFVIND,
LEDER MAMMO-
GRAFIPROGRAMMET
OG GUNHILD MAN-
GERUD, RÅDGIVER,
KREFTREGISTERET

Etter 20 år med organisert mammografiscreening som del av det offentlige helsetilbudet til kvinner i Norge, er kvinnenes oppslutning om Mammografiprogrammet fortsatt høyt. Tre av fire velger å delta.

Forskningsrådets uavhengige evaluering av programmet viste at dødeligheten av brystkreft ble redusert med nærmere 30 prosent blant de inviterte og ytterligere 10 prosent blant dem som

møtte. Konklusjonen i rapporten var klar: Gevinsten for dem som møter i Mammografiprogrammet er langt større enn mulige ulemper.

Brystkreft er den hyppigste

kreftformen blant kvinner, både i Norge og i verden for øvrig. Tall fra Kreftregisteret viser at 3.415 kvinner fikk brystkreft i Norge i 2015. Det samme året døde 591 av sykdommen. Det er det laveste antall døde av brystkreft på 40 år. Reduksjonen i brystkreftdødeligheten skyldes trolig en kombinasjon av mammografiscreening og at behandlingen som utføres ved de brystdiagnostiske sentrene er blitt bedre.

MAMMOGRAFIPROGRAMMET

Det offentlige screeningprogrammet for brystkreft i Norge, Mammografiprogrammet, inviterer alle kvinner i alderen 50 - 69 år til mammografi hvert annet år. På grunn av at screeningintervallet er to år kan noen kvinner være nærmere 53 år når de blir inviterte første gang. Uansett alder ved første invitasjon, får alle tilbud om deltakelse ti ganger. Siden programmets oppstart er det utført mer enn 3 millioner screeningundersøkelser på om lag 900.000 kvinner.

Screeningundersøkelsene foregår på stasjonære eller mobile enheter. De mobile enhetene benyttes hovedsakelig i landlege områder for å redusere reiseveien til kvinnene. Egenandelen ved screeningundersøkelsen er 245 kroner. Kostnader til reise må kvinnene betale selv.

GJENNOMFØRING AV SCREENINGEN

Ved oppmøte til screening blir alle kvinnene stilt noen spørsmål knyttet til risikofaktorer om brystkreft, og om de har merket noen endringer i brystet den siste tiden. Dette er viktige opplysninger som røntgenlegene bruker når de tyder mammografibildene. Etter intervjuet tas det vanligvis to bilder av hvert bryst. Noen synes trykket som legges på brystene kan være ubehagelig. Trykket legges på for å spre kjertelvevet i brystet, for å få skarpere bilder og redusere stråledosen. I Mammografiprogrammet har vi flere prosjekter på gang hvor vi undersøker om vi kan justere presset noe ned uten at bilde kvaliteten forringes.

Mammografibildene blir tydet av to røntgenleger, uavhengig av hverandre. Dersom de finner et suspekt funn på bildene, blir kvinnene kalt inn til tilleggsundersøkelser på ett av de 16 brystdiagnostiske sentrene som er etablert på sentrale og store sykehus rundt i landet. Om lag 30 av 1.000 som screenes kalles inn til slike undersøkelser. Da tas det gjerne ekstra bilder først, og deretter ultralyd. Dersom det fremdeles er usikkert hva funnet representerer, blir det tatt en nåleprøve fra det suspekke området. Om lag 6 av de 30, det vil si 20 prosent av dem som kalles inn til tilleggsundersøkelser, får diagnostisert brystkreft. Dersom det diagnostiseres brystkreft vil all videre behandling finne sted på det brystdiagnostiske senteret.

De fleste svulstene som oppdages blant deltakerne i Mammografiprogrammet er små, uten spredning til lymfeknuter, og dermed i et tidlig stadium av sykdomsutviklingen. Det betyr at prognosen er svært god, og få dør av sykdommen. Å oppdage svulstene mens de er små er hovedhensikten med screeningprogrammet. Kvinnene kan da få mer skånsom behandling og de fleste overlever sykdommen.

BRYSTKREFTSVULSTER VOKSER MED ULIK HASTIGHET

Noen mener at vi finner for mye kreft i screeningprogrammet, at vi

overdiagnostiserer brystkreftsvulster. Å overdiagnostisere vil si at en finner saktevoksende svulster som aldri ville gitt kvinnen symptomer eller plager. I mange sammenhenger blir det - feilaktig - forvekslet med feildiagnostikk. I dag har vi ingen metoder som med sikkerhet kan si hvilke brystkreftsvulster som vokser sakte og hvilke som vokser raskt. Vi vet at kreftsvulster har ulik aggressivitet og at de responderer forskjellig på behandling. Vi vet også at svulstene kan endre veksthastighet underveis, for eksempel fra å være saktevoksende til å bli hurtigvoksende. Men, vi vet ikke hvilke kreftsvulster som er eller vil forbli saktevoksende, eller hvordan akkurat den aktuelle svulsten hos en kvinne vil utvikle seg. Derfor tilbys alle kvinner som får påvist kreftceller i brystet behandling. En del kvinner blir da overbehandlet. Dette er den største ulempen ved mammografiscreening.

OVERDIAGNOSTIKK

Overdiagnostikk og overbehandling finnes innen de fleste typer diagnostikk, og er velkjent i fagmiljøene. Uttalelser fra kvinner som deltok i fokusgrupper vi har arrangert, tyder på de heller vil at brystkreftsvulsten skal oppdages tidlig og behandles, selv om det kan innebære en risiko for overbehandling, enn å vente til at de kjenner en kul. Kvinnene velger derfor å delta for å øke mulighetene for å få diagnostisert sykdommen i et tidlig stadium av sykdomsforløpet.

Det arbeides iherdig både i Norge og internasjonalt for å få mer kunnskap om brystkreftsvulsters utvikling, og om noen kan få en enda mer skånsom behandling.

NÅR BRYSTVEVET SKJULER KREFTEN

Noen kvinner, mellom 5 og 10 prosent, som kommer til screening har så tett kjertelvev i brystet at det kan gi problemer med tolkningen av mammografibildene. Dette er fordi svulsten maskeres av tett kjertelvev som har samme røntgentetthet som svulsten. Dette er dels nedarvet, og dels forårsaket av risikofaktorer som få eller ingen

barnefødsler, og bruk av postmenopausal hormonbehandling. Nye eller forbedrede teknikker vil trolig kunne hjelpe oss med å finne kreftsvulster i de tette brystene, men også her mangler vi kunnskap. Norge er i førerretet med å teste ut tomosyntese som screeningteknikk. Det er en tredimensjonal teknikk, hvor røntgenrøret går i bue over kvinnen når bildet blir tatt. Det er gjennomført studier i Oslo, og nå gjøres det en studie i Bergen, hvor teknikken testes ut. Det er store forventninger til resultatene både i Norge og internasjonalt. Resultater fra studien i Oslo vil sannsynligvis foreligge i løpet av året, mens resultater fra studien i Bergen vil foreligge våren 2018.

UTVIDE PROGRAMMET?

Verdens helseorganisasjon, WHO, konkluderte nylig med at det er solid vitenskapelig grunnlag for at mammografiscreening reduserer brystkreftdødeligheten for kvinner i alderen 50 - 74 år. Etter det har også EUs ekspertgruppe innen brystkreft støttet konklusjonen ved å gjennomgå tilgjengelige studier og deretter komme med en sterk anbefaling om å screene kvinner i aldersgruppen 50 - 69 år og moderat anbefaling om å screene kvinner fra 45 - 49 år og 70 - 74 år. Den europeiske radiologgruppen, med støtte fra røntgenleger fra 30 land, konkluderte også nylig med at de to samme aldersgruppene over og under 50 - 69 år bør tilbys organisert screening. Det er så vidt vi vet ingen planer om utvidelse av aldersgruppene i Mammografiprogrammet i Norge i dag. Dette vil det være opp til helsemyndighetene i Norge å bestemme.

DEBATT OM EFFEKTIVITETEN AV PROGRAMMET

Fra tid til annen kan man lese i media om at det er uenighet om hvor nyttig Mammografiprogrammet egentlig er, og hvorvidt fordelene veier opp for mulige ulemper. Når disse debattene blusser opp, er det ofte fordi nye forskningsresultater er publisert, der forskere enten

har funnet - eller ikke funnet - at mammografiscreening fører til en reduksjon i brystkreftdødelighet, eller at det er nye anslag på omfanget av overdiagnostikk.

At ulike forskere kan få så ulike resultater selv om de forsker på det samme skyldes for en stor del at hverken dødelighet av brystkreft eller overdiagnostikk er direkte observerbare fenomener som kan telles opp på en enkel måte. Resultatene er med andre ord avhengig av dataene og metodene som benyttes i analysene. Evaluering av screeningeffekter krever blant annet kunnskap om screeninglogistikken, informasjon om hver enkelt kvinne og lang oppfølgingstid for å få rimelig presise resultater. Ofte kan det være hensiktsmessig å vurdere resultater fra flere studier samlet når en skal anslå hvor store effektene er.

GIR GEVINST OG REDUSERER DØDELIGHET

Oppdaterte resultater fra de internasjonale gjennomgangene fra WHO og EU nevnt over viser at mammografiscreening gir gevinst og reduserer dødeligheten av brystkreft. I Norge har Forskningsrådet nylig stått bak en omfattende forskningsbasert evaluering av Mammografiprogrammet. Resultatene kom i 2015, og viste at dødeligheten av brystkreft var redusert med 20 - 30 % blant kvinnene i Mammografiprogrammets målgruppe, et resultat som er i tråd med målsettingen som ble satt da programmet startet. Forskningsrådet fant også at omfanget på overdiagnostikk, avhengig av hvilke metoder som benyttes, kan være 20 % eller lavere, men understreker at det er spesielt stor usikkerhet knyttet til resultatene for overdiagnostikk. Forskningsrådet er klar i sin konklusjon på at nytten ved Mammografiprogrammet er større enn de mulige ulempene.

Evalueringen viste også at mammografiprogrammets målgruppe er et klart kostnadseffektivt tiltak, med en kostnad på vel 100.000 kroner per kvalitetsjusterte leveår som vinnes

på grunn av Mammografiprogrammet. Denne summen ligger betydelig under grenseverdien på om lag 2 millioner kroner - det vil si tre ganger BNP per innbygger i Norge - per kvalitetsjusterte leveår som er WHO sin anbefalte grenseverdi for å anse et helsetiltak som kostnadseffektivt.

GOD KVALITET

Mammografiprogrammet i Norge holder en høy kvalitet og er et foregangsprogram for mange andre. Det at vi har muligheter til å koble informasjonen vi samler inn i screeningprogrammet med nasjonale kreftdata i Kreftregisteret, gjør at vi kan kvalitetssikre alle deler av programmet kontinuerlig. På den måten kan vi gi tilbakemeldinger til hvert enkelt brystsenter, som igjen kan justere sin virksomhet dersom det er kvalitetsindikatorer som ikke er optimale. Programmet overvåkes også av en styringsgruppe som ledes av Helsedirektoratet.

Alt dette betyr at kvinnene er sikret deltakelse i et program med høy kvalitet. Vi er også stolte over vårt reviderte invitasjons- og informasjonsmateriale, inkludert hjemmesider, som vi vil ta i bruk fra april. Dette har vi arbeidet med sammen med mange ressurspersoner, og vi er nå veldig fornøyd med materialet kvinnene får tilsendt. Målet med revisjonen er å gi alle de inviterte kvinnene mulighet til å ta et informert valg om de vil delta i programmet eller ikke. Vi er også stolte over å være blant de første offentlige institusjonene i Norge som har modernisert våre brevutsendelser ved å ta i bruk digital postkasse for de kvinnene som har opprettet dette.

Vår oppfordring til alle kvinner som inviteres til programmet, er derfor å lese informasjonen de får tilsendt slik at de kan ta et informert valg om deltakelse.

Velkommen!

Dersom det er spørsmål eller kommentarer til programmet er dere velkomne til å stille disse til mammografi@kreftregisteret.no.

HUSMORVIKAR

Når lengre tids sykdom opptrer i familien, er det viktig at kommunen har et tilbud til barnefamiliene.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Tidligere hadde alle landets kommuner et tilbud til barnefamiliene dersom mor eller far ble syk. Etter hvert har dette tilbudet gradvis blitt borte.

K&F ser at denne tjenesten er nødvendig, men at tilbudet kan endres noe. Tilbudet må ha omsorg som hovedfokus. Gjeninnføring av husmorvikar er en løsning. En kommunal hjelpeordning strekker seg til å gi en hjemmehjelp ansatt på timebasis, med en arbeidsinstruks som på langt nær dekker behovet for barns omsorg. En arbeidstaker har etter folketrygdloven rett til 10 dagers permisjon med lønn når barnet eller den som passer barnet er syk. Dette dekker ikke alle behov, for eksempel hvis omsorgsgiver selv er syk. Vi har i dag ett annet bosettingsmønster. Det betyr at ikke alle barnefamilier har andre familiemedlemmer i nærheten som kan stille opp ved sykdom. I tillegg er svært mange av dagens besteforeldre selv i lønnet arbeid. Det vanskeliggjør at de kan stille opp. Husmorvikar vil kunne dekke dette behovet.

HVA ER EN HUSMORVIKAR?

- Husmorvikar er en som trår inn i hjemmet når den som har omsorgen for barna i familien blir syk. Husmorvikaren tar seg av barna, steller i huset, lager mat og vasker klær.
- Husmorvikaren er i hjemmet til den andre forelder kommer hjem fra arbeid. Med andre ord – adskillig mer enn hva hjemmebaserte tjenester kan tilby.

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND OG HUSMORVIKARORDNINGEN

Husmorvikartjenesten dukket opp første gang i 1929. På Norges

Husmorforbunds landsmøte i 1946 ble saken tatt opp igjen, og fra 1947 ble det oppnevnt en offentlig komité som skulle komme med forslag til finansielle og administrative tiltak som skulle sikre gjennomføringen av husmorvikarordningen i byer og landdistrikter.

HVOR BLE SÅ HUSMORVIKAREN AV

Ordnings ble innlemmet i hjemmebaserte tjenester i kommunene. Gradvis ble ikke husmorvikaren så mye etterspurt. Flere og flere kommuner vedtok da å avvikle ordningen. Økonomi var en begrunnelse. Dette

skjedde samtidig med innføringen av heldagsbarnehager. Vi og alle andre trodde da at det ikke var behov lenger. I dag ser vi at dette var feil. Flytte- og bosettingsmønster er nok noe av forklaringen også. Vi har ikke på samme måte som før familie så nærmere alltid. Besteforeldregenerasjonene er i arbeid. Dermed er ikke de på samme måte tilgjengelig når situasjoner oppstår. Media bringer stadig historier som avdekker at behovet er der. Ikke alle kommuner har et tilbud, selv om forskrifter sier de bør ha dette. I noen kommuner er tilbudet besøk av hjemmebaserte tjenester noen minutter om dagen. For å få dette må man søke og noen ganger er behandlingstiden lang. Vi vet også at i noen kommuner må man henvende seg via barnevernet. Da blir terskelen høy for mange for å be om hjelp.

HUSMORVIKAR FINNES NOEN FÅ STEDER

Så vidt vi er kjent med er det et tilbud i noen deler av Bergen kommune. Noen kommuner har tilbud som heter akutthjelpen. Andre henviser til Home Start familiekontakten.

Men helt sikkert er det, Sigdal kommune har husmorvikar. Og hun har nok å gjøre.

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND MENER AT:

Innføring av familiehjelp (husmorvikarordningen tilpasset dagens familieliv), vil være en løsning. Behov som må dekkes er blant annet å få barn opp og til barnehage eller skole, og at noen er til stede ved hjemkomst, lager mat, vasker tøy og så videre. Dette går langt ut over dagens hjelpeordninger med hjemmehjelp på timebasis.

K&F KREVER AT

Kommunene må sørge for å ha en beredskap for barnefamilier når foreldrene blir syke og ikke kan ivareta omsorgen for barnet over en kortere eller lengre periode.

Tilbud om familiehjelp må finnes i alle kommuner, og må gjøres kjent for brukerne i kommunens informasjonsmateriell.

Egenandel på familiehjelp-tjenesten må innlemmes i ordningen med egenandelstak 2.

Invitasjon til

NORDENS KVINNEFORBUND SOMMERKONFERANSE

16. – 18. JUNI. 2017 I SANDEFJORD

TEMA: MATGLEDE

Sommerkonferansen blir avholdt på Hotell Scandic Park Sandefjord.
Adr: Strandpromenaden 9.

Sandefjord er en moderne by som ligger 120 km sør for Oslo. Byen har en interessant historie, vakker natur og mange kulturarrangementer. Byen har mye å tilby med 116 øyer og skjær, 150 km kystlinje, strender, viker og klipper, i tillegg til spor etter 1000 år gamle bosetninger fra Vikingtiden.

Hotellet ligger innen gangavstand til sentrum. Hotellet har gratis Wi-Fi, spa og velværesenter, innendørs svømmebasseng og badstue. Sandefjord lufthavn Torp ligger 7 km fra hotellet og fra Sandefjord jernbanestasjon er det en spasertur på ca. 10 minutter, til ColorLine ferjeterminal 0,4 kilometer, der ferjen fra Strømstad legger til kai.

HVALFANGSTMONUMENTET

På bussturen vil vi blant annet besøke Sandefjords mest kjente skulptur, et minnesmerke over hvalfangsten, laget av Knut Steen på slutten av 1950-tallet. Hvalfangstmonumentet viser fangstfolk ved årene i åpen båt, med harpunen klar og vannet sprutende rundt seg. Det mektige monumentet ved havna er laget som en kompassrose, og det roterer sakte rundt sin egen akse. Sett deg ned på en av benkene og følg med!

Monumentet ble donert til byen av konsul Lars Christensen og AS Framnæs Mek. Værksted.

Sandefjords historie er uløselig knyttet til hvalfangsten. Den var på sitt høyeste i 1954 da så mange som 2.800 mann fra distriktet hadde hyre på hvalbåt, flytende kokeri i Sørishavet eller på hvalfangststasjon

på en av øyene i Antarktis. Da hadde byen lenge vært sentrum for den internasjonale hvalfangsten. Eventyret startet allerede i 1881, da hvalbåten "Haabet" ble utstyrt for fangst i Finnmark. I 1905 gikk den første av svært mange ekspedisjoner - med kokerier og hvalbåter - til Antarktis. Byen opplevde stor økonomisk oppgang, og hvalfangsten skapte positive ringvirkninger i næringslivet i byen og distriktet.

SANDEFJORD KIRKE

Sandefjord kirke er en langkirke fra 1903 i Sandefjord kommune. Byggverket er i tegl og har 600 plasser. Kirken gikk med i bybrannen i 1900 sammen med store deler av sentrum for øvrig. Etter brannen ble dagens Sandefjord kirke bygget. Innvendig er kirken senere blitt betydelig fornyet. Altertavlen ble laget i 1963 av Dagfin Werenskiold og består av 17 felter grovt hugget i mahogny. Den er meget stor og inneholder scener fra Jesu liv. Klokkespillet i Sandefjord kirke er datastyrt og er av internasjonal standard. Det spiller hver time på dagtid.

Klipp ut

PÅMELDINGSBLANKETT

Til Nordens Kvinneforbunds Sommerkonferanse i Sandefjord, Norge
16. – 18. juni 2017.

Sted: Hotell Scandic Park Sandefjord.

Arrangør: Norges Kvinne- og familieforbund

Påmelding sendes senest 31.mars 2017 til Mette Gunnari, mette@kvinnerogfamilie.no

Bindende påmelding.

Deltakers navn :

Adresse:

Telefon: **E-post:**

Lokallag:

Konferansepris: Kr. 5.450,- pr. pers. i dobbeltrom. (forbehold om valutaendring)

Kr. 6.450,- i enkeltrom. (forbehold om valutaendring)

Inkluderer 3 overnattinger, torsdag 15.6. søndag 18.6. Måltider 16.6. og 17.6. Lunsj før avreise søndag. (OBS. Mat 15.6. inngår ikke i konferanseavgiften). Guidet bussrundtur i Sandefjord, festmiddag.

Ønsker å dele rom med:

Spesialdiett:

Ankomsttid : **Avreisetid:**

Til norske deltakere har vi også dagpakkepris om du vil delta kun en dag uten middag og overnatting. Pris pr. stk.: Dagpakke kr. 850,- (inkluderer kaffepauser og lunsj). Kun festmiddag kr.700,-

Faktura på deltakeravgift blir sendt ved påmelding.

Ta gjerne kontakt med meg om noe er uklart!

Med vennlig hilsen Mette Gunnari

Tlf: 22 47 83 81, E-post: mette@kvinnerogfamilie.no

DET NORDISKE BREVET

KAMPEN MOT VÅLD I HEMMET - en ny strategi i Island

AV: SIGRÍÐUR BJÖRK GUÐJÓNSDÓTTIR,
POLISCHEF

Jag behandlar här ett nytt arbetssätt angående våld i hemmet. För att närmare bestämma "våld i hemmet" måste två villkor uppfyllas: För det första att offer och gärningsman har nära relation till varandra, t.ex. att de på något sätt är besläktade. Det kan vara frågan om nuvarande eller tidigare makar eller sammanboende, barn, syskon, föräldrar eller förmyndare, men det kan också gälla tredje part ifall syftet är att närma sig en person med nära relation. Det andra villkoret är att det måste röra sig om brott mot strafflagen eller barnavårdslagen: T.ex. överfall/ misshandel, sexualbrott, hot, fördärvande av ägodelar, förtryck, prostitution, människohandel eller liknande. Brottplats kan vara var som helst och behöver inte begränsas till hemmet.

MEN VARFÖR BEHÖVER MAN ÄNDRA ARBETSMETODEN?

Vårt system har haft många brister. Polisen lyckades sällan avsluta

brottundersökningen till fullo och ofta fick man inte fram fällande domar även om det rörde sig om allvarliga brott. Åtgärder som hade införts i lag år 2011 om närmandeförbud och avvisning från hemmet, d.v.s. det så kallade österrikiska sättet användes i det närmaste aldrig.

Polisen på Suðurnes i Sydvästdistriktet inledde ett års försöksprojekt tillsammans med distriktets socialtjänster i början av februari 2013. I början bestod försöket helt enkelt av omprioriteringar hos polis och kommun i syfte att förbättra service till offer för våld i hemmet. Alla arbetsändringar gjordes enligt gällande isländska lagar och utan tillskott av finansiella medel. Rikspolischefen införde detta nya arbetssätt i alla polisdistrikt i december 2014 och alla polisenheter och kommuner gjorde detsamma år 2015. I Reykjavík startade projektet som ett års försöksprojekt den 12 januari 2015. En oberoende instans, Rannsóknarstofnun Háskóla Íslands í kynjafræði (RIKK) övervakade projektets införande hos polisen, socialtjänsten

och barnavårdsnämnder. Resultatet var positivt trots enstaka fnurror på tråden. I dag samarbetar polisen och socialtjänsten så att polisen kallar alltid efter hjälp från socialtjänsten när det gäller utkall där man misstänker våld i hemmet. Syftet är att stödja våldsoffren. Polisen tillkallar också juridiska ombud för våldsoffren och inleder undersökning direkt på brottsplatsen. Denna metod innebär att kriminalpolis tillkallas för att tillsammans med övrig polis åka till brottsplatsen. På detta sätt uppnås mer målmedvetet agerande hos polisen och en förbättrad brottsplatsundersökning. Man presenterar åtgärder som närmandeförbud och avvisning från hemmet samt stöd för gärningsman. Man prioriterar också som tidigare nämnts stöd till offer tillsammans med stöd från barnavården. Man lade också vikt vid insamlande av olika fakta som läkarintyg och använde sig av lösningar där man t.ex. kunde upprätta polisanmälan utan medverkande av brottsoffren, som ofta befann sig vara oförmögna att driva denna sak.

När våld i hemmet sker och polisen har svarat på nödkall öppnas ett visst fönster där våldsoffren på grund av rädsla är beredda att hjälpa polisen. Detta tillfälle måste polisen använda väl i undersökningen. Systemet måste hindra upprepade brott och garantera att de mål som väcks får snabb behandling. En av den viktigaste delen i arbetssättet är att våldsoffer och gärningsmän får rättvis social, psykisk och juridisk hjälp. Inom en vecka från händelsen skall undersökningsspersonal och socialarbetare göra ett oförberett besök i brottsoffrets hem, så kallat efterföljandebesök. Detta för att undersöka situationen i hemmet, se om våldet fortfarande existerar, om ny åverkan syns på våldsoffren etc. Därefter försöker man bedöma och fortsättningsvis försöka hindra att våldshandlingarna upprepas.

Polisen och systemet som helhet behöver mer än tidigare reagera mer bestämt vid våld i hemmet. Våld i hemmet är ingen privat angelägenhet skyddat av hemmets revir utan ett tragiskt samhällsproblem. Undersökningar bekräftar att barn som växer upp i hem där våld äger rum (oavsett om de själva blir direkta våldsoffer eller om de bevittnar det) skadas på samma sätt som barn som växer upp i krigshärjade länder. När vi bedömer riskerna måste vi begrunda de faktorer som är farligaste:

TIDIGARE VÅLDSHISTORIA

Hot om livet
Svartsjuka
Strypgrepp
Stalking
Graduell ökning
Handikapp
Graviditet
Ålderdom

Resultatet av huvudstadsområdets pilotprojekt blev att våld mellan makar eller tidigare makar var 69 % av fallen och att i 69 % av dessa fanns historia om tidigare våld. I 64 % av fallen fanns barn skrivna i hemmet. Majoriteten av gärningsmän (64 %) var i åldern 18–40 år och 54 % av våldsoffret var i åldern 18–40 år.

- Drygt en fjärdedel av våldsoffren var manliga, därav knappt en tredjedel barn/omtyndiga.
- De flesta männen var i åldern 36–50 år (37 %)
- 74 % av brottsoffren var kvinnor, därav

knappt 9 % barn/omtyndiga

- De flesta av kvinnorna var i åldern 21–40 år (55 %)
- Omkring 23 % av brottsoffren var utlänningar (från knappt 40 länder, allra flesta från Polen, därefter Vietnam och Thailand).

Från 2013 har det skett 17 dråp i Island (???). Av dessa kan 11 tillfällen (60 %) rubriceras som våld i hemmet. I drygt 40 % av fallen (8 mål) fanns det starka relationer mellan de berörda parterna.

Dessa mål är mycket allvarliga. Vi måste garantera parternas säkerhet med alla tillgängliga medel. Vi måste förstå att brottsoffren kan befinna sig i den situationen att de inte kan ta ansvar för att upprätta polisanmälan. Vi måste noggrant undersöka påverkan på barnens hälsa. Barn som växer upp i hem där våldshandlingar sker riskerar att själva hamna i våldssituationer i vuxen ålder. De tenderar oftare att brottas med beteendestörningar, lida av psykiska störningar och ha större tolerans för våld. Det är också mer sannolikt att de själva utsätts för våld. Det är allmänt missförstånd att barn inte uppfattar våld i hemmet. Det att vistas i ett hem där det förekommer våld har samma påverkan på barn som att själva utsättas för det. Våld i hemmet påverkar all kontakt i hemmet.

Hjälp, uppföljning och stöd gör att allt fler söker hjälp. Förtroende för polisen och systemet måste finnas och nyckeln till det är samarbete.

Man har gjort justeringar i lagen efter att detta nya arbetssätt infördes och det är positivt. Och vi har sett stora prioriteringsändringar inom systemet.

Samarbete mellan socialarbete, barnavård, polis och hälsovård har ökat. Nu angriper vi problemet på mer övergripande sätt. Flera mål går till åtal och närvaroförbud, avvisning från hemmet och åtal för våld i hemmet ökar. Flera personer söker nu hjälp.

Åtgärder mot våld i hemmet har prioriterats av den regering som tillsattes i januari 2017. Trots en del motstånd i början kommer det nya arbetssättet att fortsätta. En ny institution öppnar inom kort, – ett mottagningshem för våldsoffer, Bjarkarhlöð, – instiftat av stat och kommun samt olika självständiga föreningar där polisen i huvudstadsdistriktet är en av deltagarna.

Näst på listan är sexualbrott, eftersom allt för få brott får tillräckligt bra behandling inom systemet, precis som

våld i hemmet tidigare. Vi behöver lägga vikt vid att lösa detta problem, samarbeta över institutionsgränser, – mellan olika institutioner, departement, universitetssamfund, fria föreningar. Vägen är utstakad. Våld kan inte tolereras, och särskilt arbete för att stävja våld mot barn och kvinnor behöver andra arbetsmetoder än de som hittills har används inom det klassiska systemet.

Sigríður Björk Guðjónsdóttir är född 1969. Hon är jurist och läste masterutbildning i Lunds universitet i Sverige och är snart klar med sin masterexamen vid Islands Universitet. Sigríður började sin karriär som direktör i Västfjordarnas Skatteverk 1996, hun blev polismästare i Isafjörður 2002, ställföreträdande rikspolischefi 2007, polischef på Suðurnes i Sydvästdistriktet 2009 och polischef i huvudstadsområdet 2014. Sigríður Björk är gift med Skúli S. Ólafsson pastor i Neskirkja i Reykjavík. De har tre barn i åldern 6 – 26 år. Sigríður Björk fick sitt första barnbarn i slutet av förra året, en flicka född den 20. december s.l.

LANDSMØTET – RESOLUSJONER

Landsmøtet vedtok en del resolusjoner. De fleste av disse var sendt inn på forhånd, noen ble innlevert ved møtets start. Ikke alle forslag ble vedtatt. Uansett, så gir behandling av resolusjoner en fin anledning til å diskutere aktuelle saker i tillegg til debatt om saker som skjer i forbindelse med behandlingen av forslag til Prinsippprogram.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Resolusjonene sender vi til aktuelle departementer, til andre organisasjoner som kan ha interesse av temaet og i tillegg alltid til alle partier på Stortinget. Her kommer resolusjonene som ble vedtatt. Der vi har mottatt svar, finner du informasjon om det også.

GRATIS FYSIOTERAPI TIL DE GRUPPENE SOM TRENG DET MEST

«Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) samlet til landsmøte på Gardermoen 21. – 23. oktober 2016 har enstemmig vedtatt følgende resolusjon:

Alle kronisk syke skal i samarbeid med fastlegen ha gratis fysioterapi slik at disse uten bekymring for egen økonomi har mulighet til å fungere i det daglige liv. Effekten av behandlingen skal vurderes av lege og fysioterapeut sammen med pasienten i 3 måneder.

Norges Kvinne- og familieforbund henstiller til regjeringen om styrking av nåværende ordning.»

Resolusjonen er sendt Arbeids- og sosialdepartementet. Svar er ikke mottatt. Men i disse dager er det et forslag ute på høring fra regjeringen om fysioterapi og oppheving av krav om henvisning for å få

støtte til behandling. Så det er kanskje en liten begynnelse.

HUSMORVIKAR PÅ RESEPT

«Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) samlet til landsmøte på Gardermoen 21. – 23. oktober 2016 har vedtatt følgende resolusjon: Småbarnsforeldre treng avlastning og praktisk hjelp ved sjukdom. Tilbud om husmorvikar eller annen akutthjelp i staden for sjukemelding for den som skal gi omsorg. Husmorvikar på resept.»

Heller ikke denne har vi fått svar på fra Arbeids- og sosialdepartementet eller Helse- og omsorgsdepartementet. Derimot fikk vi svar fra en fastlege som hadde sett oppslag om dette i media. Fastlegen ville svært gjerne hatt en slik ordning, for den trengs.

KREVER FORBUD MOT SALG AV GTA-SPILLENE

«Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) samlet til landsmøte på Gardermoen 21. – 23. oktober 2016 har enstemmig vedtatt følgende resolusjon:

Norges Kvinne- og familieforbund krever forbud mot salg av GTA-spillene i Norge. Australia har allerede et slikt forbud, og vi krever at Norge følger deres praksis. GTA-spillene er blitt kalt en sandkasse for vold. Selskapet Rockstar velger å

tillate framstilling av dreping og ondskap mot kvinnelige prostituerte som underholdning. I spillene går menn på jakt etter prostituerte kvinner og dreper dem på forskjellige måter. Ofrene blir øksedrept, knivdrept, overkjørt av bil, skutt og satt fyr på.

Tilgjengelig forskning viser at brukerne av spillene blir yngre og yngre tross 18-års aldersgrense. Spillene alminneliggjør og ufarliggjør vold og dreping. Dette bidrar til vold og trakassering mot jenter/ kvinner.»

Barne- og familiedepartementet har ikke svart på henvendelsen. Derimot har en stortingsrepresentant bedt om å få mer informasjon fordi vedkommende ønsker å følge opp saken.

BLIKKFANG ELLER IKKE

«Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) samlet til landsmøte på Gardermoen 21. – 23. oktober 2016 har enstemmig vedtatt følgende resolusjon: Norges Kvinne- og familieforbund krever at plassering av godterier ikke skal være rett ved butikk-kassene. Ved betaling blir det «kjøpstvang» for foreldrene. Godterier plasseres utilgjengelig for små barn.»

Denne er jo igjen aktuell. Men det synes ikke som departementet finner det aktuelt. Intet svar til nå.

MAT OG HELSEFAG I SKOLEN ER LIKE VIKTIG SOM REALFAG

«Dagens regjering stiller nå høye krav til utdanning av lærere i den norske skolen når det gjelder realfag.

Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) mener tiden er kommet til å stille kravene overfor kommuner og den enkelte skole når det gjelder mat- og helsefaget. Man vet at kost og helses betydning for

barn og unges læring også påvirker valg av mat som voksne.»

Her har vi fått et langt og fyldig svar fra Kunnskapsdepartementet. De henviser til at det nasjonale senteret for mat, helse og fysisk aktivitet skal se på de erfaringer som er gjort og formidle forskningsbasert kunnskap om og støtte opp under barnehagene og skolene i dette arbeidet. Vi kan jo også nevne at Helsedirektoratet har et utvalg som ser på retningslinjer for kosthold og ernæring i barnehagene. Der ble forbundet invitert til å oppnevne et medlem til en referansegruppe. Sentralstyremedlem Christine Andreassen er oppnevnt og har allerede vært på et møte. Neste møte er i mai.

AVSKAFF STRAFFERABATT I VOLD- OG OVERGREPSSAKER

«Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) samlet til landsmøte på Gardermoen 21. – 23. oktober 2016 har enstemmig vedtatt følgende resolusjon: I det siste har vi flere ganger hørt i pressen at overgripere får redusert straff (strafferabatt) grunnet tilståelse eller at saken har tatt for lang tid i rettsapparatet. For Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) er strafferabatt helt uakseptabelt i vold- og overgrepssaker.»

I tillegg til denne resolusjonen hadde forbundet før landsmøtet tatt opp saken og deltatt i debatt i media om strafferabatt. Vi har mottatt et meget langt og fyldig svar fra Justis- og beredskapsdepartementet. De begrunner strafferabatten med at det kan bli lettere å få siktede til å tilstå. Videre at ved en tilståelse blir belastningen enklere for offeret fordi man slipper frykten av å ikke bli trodd. Strafferabatt gjelder i alle saker, uansett hva.

Vi har nå også mottatt en høring om forslag til ny straffeprosesslov og en høring med forslag om endring i straffeutmåling. Disse sitter sentralstyret i disse dager og leser for å vurdere om vi skal sende høringssvar og i tilfelle hva vi skal mene. Selv om ikke alle resolusjoner er besvart til nå, så er det viktig at landsmøtet vedtar resolusjoner. Vi sender alltid pressemelding på den enkelte resolusjon. Det betyr at vi lagres på temaene og dermed lettere blir kontaktet av media. Og videre så synliggjør hvilke saker vi er opptatt av. Det kan gi oss muligheter til å bli invitert til møter, utvalg og arbeidsgrupper innenfor disse områdene.

MEN - HVEM TAKKET FORBUNDSLEDEREN VÅR?

I alt ståk og styr som et landsmøte representerer er det lett å overse ting, viktige ting også, meget viktige. For hvem var det som sto opp og takket Elisabeth for en fenomenal innsats over så mange år som hun har stått for styringen av skuta vår? Ikke jeg i alle fall, og var vel så bevisstløs etter jobben med valgene at alle fornuftige tanker på noe slikt var fullstendig fraværende. Jeg var dessverre ikke alene om det. Ved nærmere ettertanke har jeg jo fått inntrykk av at dette er noe som er et savn hos den som har vært i en slik posisjon fordi tausheten har rådet. Som forbund kan vi ikke være bekjent av noe slikt. For hvem er det som i lange tider har forberedt dette landsmøtet, sammen med sentralstyret og gode hjelpere i forbundet? Hvem er det som jobber natt og dag for å holde skuta på rett kjøll? Hvem er det som ser at noen trenger et klapp på kinnet og et lite blick for å fortelle at jeg har ikke glemt deg?

Da får jeg si som skipper Worse: "Vi kommer sent hr. konsul, men vi kommer godt". Nå ja, godt og godt, - men i alle fall ærlig ment:

Tusen takk Elisabeth for alt ditt strev og omtanke for oss alle og for at du holder ut i jobben! Hva skulle vi ha gjort uten deg?

Anna

SENTRALSTYRETS SAMMENSETNING ETTER LANDSMØTET 2016

JAR, K&F, AKERSHUS KRETS:

Forbundsleder: Elisabeth Rusdal

Skogveien 41, 1368 Stabekk

Tlf: 91 32 81 64 m

E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

DIREKTEMEDLEM KRETS, SOGN OG FJORDANE KRETS:

Nestleder: Sonja Kjørlaus

Holteigveien 17, 6854 Kaupanger

Tlf: 97 51 59 71

E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

JEVNAKER, K&F, OPPLAND KRETS:

Nestleder: Wenche Rolstad

Skarimoen 32, 2760 Brandbu

Tlf: 40 24 48 96

E-post: wenche@kvinnerogfamilie.no

LAKSEVÅG, K&F, BERGEN OG MIDTHORDLAND KRETS:

Styremedlem: Christine Andreassen

Walemsviksv. 25, 5164 Laksevåg

Tlf: 95 04 18 86 / 95 22 37 48

E-post: christine.andreassen@outlook.com

GRINDE OG ÅREK, K&F ROGALAND KRETS:

Styremedlem: Edel Mikkelsen

Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund

Tlf: 90 62 77 35

E-post: emikk@online.no

NAMSOS, K&F, NORD-TRØNDELAG KRETS:

Styremedlem: Anne Margrethe Eggestøl

Beisvågvegen 103, 7810 Namsos

Tlf: 91 69 39 20

E-post: anne.eggestol@ntebb.no

VÅGANE, K&F, SUNNMØRE OG ROMSDAL KRETS:

Styremedlem: Oddlaug Hovdenak

Åsleet 45, 6456 Skåla

Tlf: 95 12 47 53

E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

TERTNES, K&F, BERGEN OG MIDTHORDLAND KRETS:

1. varamedlem: Elin Hvidsten

Bekkjarvikveien 24, 5114 Tertnes

Tlf: 91 58 42 87

E-post: elin.hvidsten@live.no

EKKILSØY, K&F, NORDMØRE KRETS:

2. varamedlem: Inger Berger

Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy

Tlf: 97 61 42 48

E-post: inger.berger@neasonline.no

ACWW EUROPA-KONFERANSE 2017 TIRGU MURES, ROMANIA

Av: Christine Andreassen

The Women of the Third Millennium Association inviterer medlemmer til ACWWs Europa-konferanse i Tirgu Mures, Romania. Konferansen skal holdes fra mandag 4. september til fredag 8. september 2017.

TIRGU MURES

Tirgu Mures (eller Târgu Mures) ligger sentralt i Transilvania, og er en middelalderby fra 1322. Den er kjent som rosenes by, og har moderne kaféer og restauranter som man kan nytte på tur rundt i de gamle gatene. Kulturpalasset er bygd i Art Nouveau (Jugend) stil og er kjent for sine overdådige veggmalier og dekorasjoner. Mest kjent er speilsalongen hvor folkehistorier er fremstilt i glassmalier.

KONFERANSEN

Konferansen avholdes på det samme hotellet som deltakerne bor på. Ved siden av registreringen og selve konferansen, blir det mottagelse i Kulturpalasset med sin speilsalong og berømte glassmalier, samt en dagstur til historiske Sighisoara.

Dagsturen til Sighisoara tar de besøkende til et Unesco World Heritage område som er en av Europas best bevarte middelalderbyer. Bymuren med sine ni tårn står rundt steinbelagte gater med kafeer og handarbeidsbutikker. Byen er også kjent som fødebyen til Vlad Tepes, en av Romanias helter, men best kjent i vestlig bøker og filmer som grev Dracula.

PÅMELDING

Påmelding vil kunne gjøres på ACWW sin webside (www.acww.org.uk) fra januar.

Pris per person er 460 euro (ca. 4.200 kr) for enkeltrom, 400 euro (ca. 3.650 kr) for dobbeltrom (med forbehold om endringer i valutakursen).

REISEN

Vi har undersøkt flyruter. Det er mulig å reise over København til Storbritannia og derfra direkte til Tirgu Mures. Men det innebærer fire timers venting i Luton, så følgende kan være mer fristende for reisende fra Norge:

Søndag 3. september: Norwegian fra Gardermoen til Budapest. Overnatting i Budapest. Flyet ankommer ganske sent, så det er lurt å velge et hotell nær flyplassen.

Mandag 4. september: Fly fra Budapest til Tirgu Mures kl. 10.45. Retur fredag 8. september fra Tirgu Mures kl. 13.15 til Budapest.

Flyet videre går fra Budapest kl. 14.40, med ankomst Gardermoen kl. 19.00. Reisen innebærer et stopp i Stockholm på litt over en time.

STOPP SEKSUELLE OVERGREP MOT KVINNER OG BARN I FLYKTINGLEIRER OG FLYKTINGMOTTAK

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

I forbindelse med vårt internasjonale forbunds verdenskonferanse i august i fjor ble det vedtatt en hasteresolusjon. Den var foreslått av de nederlandske søsterorganisasjoner og vårt forbund var aktive i arbeidet med å få den behandlet og vedtatt.

Når resolusjoner blir vedtatt er alle medlemsorganisasjonene forpliktet til å følge opp vedtaket. Vi har gjort det med alle resolusjoner som ble vedtatt – se omtale av verdenskonferansen og resolusjonene i Kvinner & Familie nr. 3/2016.

RESOLUSJONEN

Når det gjelder resolusjonen om seksuelle overgrep mot kvinner og barn i flyktingleirer og flyktingmottak så hadde den følgende ordlyd:

«Medlemsorganisasjonene i ACWW krever at medlemslandenes regjeringer umiddelbart setter i gang tiltak for å stoppe seksuelle overgrep mot kvinner og barn i flyktingleirer og flyktingmottak verden over».

Vi har sendt den til Justis- og beredskapsdepartementet med tanke på sikkerheten i norske mottak. Videre har vi sendt den til statsminister Erna Solberg og utenriksminister Børge Brende. Vi har bedt dem om å følge dette opp ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt.

Foreløpig er det bare Justis- og beredskapsdepartementet som har svart. Svaret er at de takker for innspill og vil ta det med seg i sitt videre arbeid. Med andre ord – her må vi følge opp videre dersom vi ønsker at kvinner og barns kal være trygge.

Statsbudsjett

– vi forsøker som best vi kan å påvirke

Statsbudsjett er viktig – det er her grunnlaget for tiltak og endringer i samfunnet vårt har sitt rotfeste.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Tema for denne landsmøteperioden er «Fremtiden – et felles ansvar». Det betyr at vi også må komme med våre forslag til tiltak som kan bedre samfunnet vårt. Det gjør vi ved å lage innspill til statsbudsjettet i god tid før det behandles. Om ikke lenge starter departementene og regjeringen arbeidet med forslag til statsbudsjett for 2018. Derfor har vi allerede laget våre forslag.

Det er klart det er mange ting vi kunne tatt med. I og for seg hele Prinsippprogrammet. Men for at vi skal ha en mulighet til å bli lest og kanskje få noe med, har sentralstyret valgt å ta saker som er innenfor det arbeidsprogrammet landsmøtet vedtok i oktober 2016. Dette var:

- Husmorvikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Når vi lager våre innspill har vi selvsagt med en tekst som begrunner innspillene våre. For statsbudsjett 2018 har vi kommet med følgende forslag:

K&F FORESLÅR:

- Folketrygden skal tilpasses kvinners vekslings mellom lønnet og ulønnet arbeid gjennom den yrkesaktive perioden, og ulønnet omsorgsarbeid skal defineres som arbeid i folketrygdsammenheng.
- Minste pensjonsnivå skal være så høyt at det er til å leve av, minimum 3 G.
- Ektefellers samlede inntekter for beregning av skatt, trygd og pensjon skal likeledes i perioder der den ene parten er ute av arbeidslivet på grunn av omsorgsoppgaver.
- Opptjente pensjonsrettigheter skal være en del av ekteparets fellesbo og deles mellom ektefellene ved eventuell skilsmisse.
- Fradraget i skatteklasser 2 må forhøyes.
- «Gullenkene» får sin rettmessige pensjon gjeldene fra 01.01.2014.
- Ved endringer i pensjonsordningene skal kvinner sidestilles med menn, uavhengig av levealder.
- Innføre individuell pensjon uavhengig av sivil status.
- Unntak for ektepar/samboere der en av partene trer ut av lønnet arbeid for å kunne gi ulønnet omsorg for familiens medlemmer (barn/eldre) en i periode. For denne gruppen innføres likedeling av pensjonspoeng opparbeidet i denne perioden.
- Sørge for at de kvinner som levde i den tiden da det ikke var akseptert at kvinner hadde lønnet arbeid utenfor hjemmet, gis en anstendig pensjon man kan leve av. Det betyr minst 5 G.
- Innføre deling av pensjonspoeng opparbeidet i løpet av ekteskap/samboerskap.
- Etablering av arbeidslivssentre som gir gratis oppdatering av kunnskap og kompetanse for å komme tilbake til arbeidslivet etter en periode med fravær for omsorgsarbeid i familien. Dette kobles opp mot praktisk opplæring.
- Barselkvinner må følges opp tidlig etter hjemreise, av jordmor eller helsesøster i alle landets kommuner.
- Lokale fødeavdelinger/fødestuer opprettholdes.
- De nye retningslinjer om at ingen skal føde uten jordmor tilstede må følges tett opp.
- Jordmor må følge med ved lang transport før fødsel.
- Det innføres en hospiteringsordning der jordmødre fra lokalmedisinske sentra har tjeneste ved fødeavdeling. Videre at jordmødre fra fødeavdelinger har tjeneste ved lokalmedisinske sentra.
- Forholdene legges godt til rette for fødende kvinner med annet språk og kultur.
- Det ansettes flere jordmødre innen kommunehelsetjenesten.
- Utdanningskapasiteten for jordmødre og helsesøstre må økes.
- Barnetrygden oppjusteres slik at tap i forhold til pris- og kostnadsutvikling tas igjen.
- Innføre indeksregulering av barnetrygden.
- Innføre behovsprøving av barnetrygden.
- Kontantstøtten videreføres. Når barnet har plass i barnehage regnes hver dag som 20 % på lik linje med en stilling i arbeidslivet, og kontantstøtten regnes ut fra dette. Videre må kontantstøtten regnes som pensjonsgivende inntekt.
- Utdanningskapasiteten for helsesøstre og jordmødre må økes.
- Gjennomføre en landsomfattende kartlegging av tilbudet om skolemat i alle landets kommuner.
- Skolemåltid over hele landet i alle nye skoler og barnehager.
- Egenandel med gradering i forhold til foreldreinntekt på lik linje med egenandel for barnehager og SFO.
- Gjennomføre en kartlegging av kommunenes tilbud til barnefamilier som havner i akutte situasjoner (husmorvikar eller tilsvarende ordning).
- Sørge for tilbud i alle kommuner til barnefamilier i akutte situasjoner og at tilbudet er godt kjent. (Husmorvikarordning).
- Ingen foreldre skal få mindre foreldrepenger enn minste pensjonsnivå for enslige. Foreldrepenger utbetales i terminer som skattepliktig pensjonsgivende inntekt.
- Fedre må få rett til selvstendig uttak av sine opptjente foreldrepenger, uavhengig av mors arbeidssituasjon.
- Arbeidsgivere må pålegges å legge forholdene til rette for fedres økte bruk av foreldrepermisjon.
- Det stimuleres til etablering av åpne barnehager i alle kommuner.
- Tilskudd til driften av åpne barnehager, må tilpasses bedre for de åpne barnehagene og deres driftsform. Staten gir øremerkede tilskudd til drift av åpne barnehager.
- Det settes i gang forsøk med norskopplæring for eldre innvandrerkvinner.
- Det må gis støtte til arbeidsgivere for å øke andelen innvandrerkvinner i arbeidslivet.
- Det må legges stor vekt på praktisk språkopplæring og opplæring i norsk kultur og historie.

I tillegg til å sende innspillene til de aktuelle departementene, så sender vi et samlet dokument til samtlige partier på Stortinget. Dersom du vil lese hele dokumentet vil du kunne finne det på våre nettsider.

Medlemsundersøkelsen

AV: METTE GUNNARI, ORGANISASJONSSEKRETÆR

I løpet av 2016 gjennomførte vi en medlemsundersøkelse. Ledelsen har lenge hatt et ønske om dette og var svært fornøyd da svarene begynte å komme inn til kontoret. Deltakelsen var stor og svarprosenten var godt over 10%, noe som gir godt nok grunnlag til å kunne trekke konklusjoner.

Svarene ga ledelsen et godt inntrykk av hva medlemmene våre er opptatt av og hvilke ønsker de har for vårt arbeid videre.

LANGT MEDLEMSSKAP

Den største andelen av våre medlemmer (45 %) har vært medlem i mer enn 25 år og det står det virkelig respekt av. Våre medlemmer er altså lojale og trofaste. I tillegg ser vi at tilknytning til nærmiljøet er hovedårsaken til innmeldingen. Dette må vi ta med oss videre. Det er helt vesentlig at lagene våre fortsetter sitt gode arbeid med å lage lokale aktiviteter i tillegg til å arbeide med våre gode saker overfor lokale myndigheter.

MEDLEMSBLADET

Medlemsbladet er vår viktigste informasjonskanal til dere medlemmer. Vi valgte derfor å stille flere spørsmål om både innhold i bladet og lesevanene de som leser bladet. Vi ser at så mye som 44 % kun leser deler av bladet. Dette sier noe om at vi i redaksjonsrådet må lytte mer til medlemmene våre og finne stoff som er interessant for de aller fleste. Stoff som ligger høyest på popularitetslisten er «kvinner og helse» og «lokalt stoff». «Forbundsnytt og politikk og samfunn» kommer også godt opp på listen. Temaet «kvinner og helse» er stort og vi har i dag mange organisasjoner som tar for seg disse spørsmålene. Redaksjonen vil likevel se på dette og arbeide for å finne interessant stoff innen dette temaet. Det er også et stort ønske om å lese lokalt stoff. Vi i redaksjonen er enige i at det er ønskelig og vi oppfordrer derfor alle om å sende inn stoff til oss. Send det til redaktor@kvinnerogfamilie.no.

DELTAKELSE

Videre var vi svært interessert i å vite litt om hvordan medlemmene ser på forbundet og hvordan de kan tenke seg å delta. Så mye som 88 % opplyser om at de forteller andre om forbundet. Dette er svært positivt og viser at vi fortsatt er på riktig vei i forhold til satsningsområder og hvordan vi forsøker å jobbe. De fleste forsøker også å verve nye medlemmer og vi ser at medlemsfrafallet minsker for hvert år. Vi ber dere derfor å fortsette på denne gode måten. Hele 86 % ønsker å delta på aktiviteter som forbundet arrangerer og som er åpne for alle. Dette er mye av årsaken til at vi, i begynnelsen av mars, arrangerer landsdelseminarene rundt omkring i landet. Det første møtet er åpent for alle.

Medlemmene våre får informasjon om forbundets arbeid sentralt gjennom å gå på lagsmøter og ved å lese medlemsbladet. Som tidligere nevnt er det viktig at lagene arrangerer møter og aktiviteter.

Forbundet har en ny hjemmeside og er aktive med egen Facebook-side. Det viser seg imidlertid at det ikke er alle som følger informasjonen som blir lagt ut her. Vi ønsker naturligvis å bli mer synlige og oppfordrer dere derfor til å følge oss og fortelle om disse tilbudene. I tillegg er det mulig å melde seg inn i e-postgrupper innenfor hvert satsningsområde. På den måten kan dere få informasjon direkte tilsendt.

Avslutningsvis viser det seg at så mye som 76 % melder at våre saker og satsningsområder er viktige for at medlemskapet skal fortsette og det er familierpolitikk og kvinnepolitikk de aller fleste er interessert i.

Vi takker for alle svarene vi har mottatt og arbeider videre med å benytte informasjonen vi har lest ut av undersøkelsen.

Strafferabatt

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Høsten 2016 var preget av debatten rundt strafferabatt.

Temaet kom opp i forbindelse med en voldtektssak. Overgriperen fikk strafferabatt fordi han tilsto. Dette er i tråd med loven. Formålet da den loven ble vedtatt var å sørge for at flere overgripere skulle tilstå og dermed få straff. Det skulle videre skåne offeret for ekstra belastninger og muligheter for ikke å bli trodd.

Flere overgrep, mindre straff?

Videre så er det slik at strafferabatten gis også dersom man tilstår flere overgrep. Med andre ord, flere overgrep, mindre straff?

Vi som forbund reagerte. Vi finner det faktisk ganske uverdig. De som var tilhenger av strafferabatten hevder at gjerningspersonen kan påføres en ytterligere belastning. Hva med offeret? Hvilke signaler sender samfunnet til offeret – et slikt overgrep er ikke så alvorlig? Du kan takke deg selv? Du har nydt et glass eller to alkohol, dermed er voldtekten ditt eget ansvar?

Vi er ikke uenig i at fengselsstraff kan ødelegge et ungt menneskes liv, men det kan faktisk også en voldtekt. Videre er det vel slik at lengden på straff sier noe om samfunnets synspunkt på handlingens alvorlighetsgrad.

I andre saker der gjerningspersonen har nytt alkohol eller andre rusmidler, så hender det at dette er straffeformildende. Men ved voldtekt, så er det litt omvendt dersom man skal følge advokatens uttalelser. Da er det straffeformildende for gjerningspersonen at offeret har inntatt rusmidler. En underlig holdning.

STRAFFERABATT UAKSEPTABELT

Landsmøtet vårt vedtok en resolusjon om strafferabatt:

«I det siste har vi flere ganger hørt i pressen at overgripere får redusert straff (strafferabatt) grunnet tilståelse eller at saken har tatt for lang tid i rettsapparatet.

For Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) er strafferabatt helt uakseptabelt i vold- og overgrepssaker.»

I svar fra Justis- og beredskapsdepartementet sier departementet at hensikten er å skåne offeret fra å ikke bli trodd. Videre sier departementet at strafferabatt gis fordi saken har tatt lang tid før den har kommet opp i retten. Dette for å skåne den tiltalte som har måttet vente lenge på at saken skal komme opp. Hensikten er å bidra til at det offentlige sørger for rask saksbehandling uten at unødvendig tid går med.

Vi har etter svaret fra departementet stilt spørsmål om antall volds- og overgrepssaker som til nå har vært omfattet av strafferabattordningen. Dette har vi ikke fått svar på. Media har til en viss grad nå etter nyttår vist interesse for saken. Så kanskje får vi ved medias hjelp svar på vår henvendelse. En henvendelse vi selvsagt burde fått svar på uten slik bistand.

FNs INTERNASJONALE FAMILIEDAG 15. MAI

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Familiespørsmål var gjenstand for økende oppmerksomhet i FN i 1980-årene.

Det var mange temaer, men særlig fokus på familiens økonomiske og sosiale kår var viktige. Mot slutten av 1980-årene ble medlemslandene spurt om man skulle ha et internasjonalt familieår. Dette ble vedtatt i desember 1989 og FNs Internasjonale familieår var i 1994. På bakgrunn av dette og økt press, blant annet fra vårt forbund i særdeleshett ble det i 1993 vedtatt at 15. mai hvert år skulle være FNs internasjonale familiedag.

Til slike FN dager er det ett tema vedtatt av FNs familiekomité. Det er nytt tema hvert år. På bakgrunn av det vedtatte temaet kommer det et eget budskap fra FNs generalsekretær.

Temaer fra tidligere år samt budskap de siste årene finnes på FNs hjemmesider. FN-sambandet her i Norge har også informasjon om familiedagen.

K&F OG FAMILIEDAGEN

Det er klart at vi kanskje her i Norge hadde sett at FN hadde valgt en annen dag lenger unna 17. mai. Likevel lar det seg gjøre å markere dagen. Vi har hatt tradisjon for å sende ut informasjon til ulike redaksjoner om familiedagen og bakgrunnen for den i god tid før selve dagen. Videre har vi sentralt utarbeidet vårt eget budskap i tråd med temaet. Budskapet bygger på synspunkter fra Prinsippprogrammet vårt.

Vi sender det sentralt ut som en pressemelding. Du vil finne presse-

meldingen vår på forbundets nettsider like før 15. mai. Vi sender den også ut til kretslederne våre.

HVA KAN GJØRES LOKALT OG I KRETSENE:

Bruk forbundets budskap og send det til lokalavisene. Send informasjon om hva FNs internasjonale familiedag er til lokalmedia. Bruk muligheten til å informere om lagets arbeid. Arrangere et åpent møte der familiepolitiske saker er tema gjerne med foredragsholder.

Les forbundets budskap til dagen på et medlemsmøte. Ha stand og informere om forbundet og sakene våre og om lagets arbeid. Gå sammen med andre lokale foreninger om arrangement i tilknytning til dagen.

HUSK: Man behøver ikke bruke 15. mai, en annen dag kan med fordel også benyttes.

Nytt fra prosjektene

AV: KRISTIN HANSEN, PROSJEKTLEDER I INTERNASJONALT UTVALG

Vi er nå halvveis i prosjektperioden med EAGWEN, som inneholder MAFA, UMWA og COWA (uten støtte direkte til driften). Søknad for en ny fireårsperiode skal utarbeides i 2018 og vårt håp er jo at støtten kan videreføres.

MAFA (landbruksprosjektet) har hatt fin fremgang og etter noen år med drift på sin andre demonstrasjonsgård, ser de seg om etter et annet område hvor de kan starte virksomhet. De involverte i området hvor den første gården var, er selvstendige og klarer seg bra. Det samme er i ferd med å skje i det nåværende området. Det er jo slik intensjonen med prosjektstøtte skal være, men noen prosjekter blir jo aldri selvstendige, som for eksempel COWA skolen.

UMWA (medieprosjektet) er også et prosjekt som ikke kan bli selvstendig uten å gå ut på det kommersielle markedet og få sponsorinntekter. Problemet er da at de bindes opp med hva de kan informere om og det er vel tvilsomt om det blir kvinners rettigheter med mer som får fokuset. De har nå også rettet oppmerksomhet mot funksjonshemmede kvinner i sine kampanjer, dette er kvinner som har hatt lite fokus tidligere.

COWA skolen har fine resultater, men det er dessverre et stadig tilbakevendende tema: penger til drift! Ved siste prosjektbesøk fikk jeg gleden av å dele ut vitnemål til studentene på Graduation Day og det å se gleden og de strålende øynene over å ha fått en utdanning, gjorde et sterkt inntrykk på meg. Gode resultater i følge rektor og nesten alle hadde fått jobb. Slikt gir jo inspirasjon til videre arbeid og vi setter veldig stor pris på alle som bidrar til videre drift, både kretser, lag og privatpersoner. Et «skolestipend» for en elev er ca. kr 3.500 og dersom det er ønskelig med månedlige bidrag til det, er det fullt mulig. Det er bare å ta kontakt med Anne Marit Hovstad eller meg for å få til en ordning.

I skrivende stund planlegges det et prosjektbesøk til Uganda med avreise 5. februar. Sammen med Anne Marit og meg deltar en representant fra FOKUS som har eget prosjekt i Kampala. Planen og håpet er at disse to prosjektene kan samarbeide og utfylle hverandre. Aktiviteter med funksjonshemmede vil også trekkes sterkt inn i arbeidet. Det skal være et seminar med alle en av dagene og vi ser frem til at det kan gi gode resultater. Vårt prosjekt EAGWEN skal evalueres i løpet av august/september og vi skal også forberede det mens vi er der nede.

Krisesenteret i Sibiu har fremdeles ikke faste donorer og ingen støtte fra det offentlige. EU prosjektet i samarbeid med krisesenteret, er avsluttet og ingen midler tilfaller de lenger derfra. For 2017 har de fått innvilget noe støtte fra ACWW. Ut fra dette er det derfor gledelig at våre medlemmer støtter krisesenteret.

Er det spørsmål i forhold til våre prosjekter, ta gjerne kontakt med meg eller Anne Marit Hovstad.

Advokat og partner
Trude Stormoen

Langseth Advokatfirma DA

er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt.

www.langsethadvokat.no.

ERSTATNING FOR PASIENTSKADE

Uansett hvor velfungerende helsevesenet er, vil det skje feil som går ut over pasientene. Det vil bli stilt feil diagnoser. Det vil bli stilt diagnoser for sent. Operasjoner går ikke etter planen. Vaksiner har bivirkninger man ikke hadde forutsett. Det vil bli gitt feil medisiner. Henvisninger vil ikke bli fulgt opp. Det fremmes nesten 6000 erstatningskrav til Norsk Pasientskadeerstatning i året. De seneste årene har det blitt utbetalt nesten 100 millioner i pasientskadeerstatning – årlig!

HVA ER EN PASIENTSKADE?

Blir du påført en skade grunnet «svikt» ved ytelse av helsehjelp, har du krav på erstatning selv om ingen kan lastes for feilen som er gjort. Det samme gjelder om skaden skyldes teknisk svikt ved apparater eller utstyr, smitte, infeksjon eller vaksinasjon.

Begrepet «skade» kan imidlertid være noe misvisende. Om du for eksempel får en forsinket diagnose, som gjør at du får en sykdomsutvikling som blir

mer alvorlig enn om den hadde blitt oppdaget tidligere, er dette også en «pasientskade». Tilsvarende om det tar lengre tid før du blir frisk igjen på grunn av denne forsinkelsen.

Blir sykehusoppholdet forlenget grunnet smitte du ble påført på sykehuset, kan dette også være en pasientskade.

NORSK PASIENTSKADEERSTATNING

Det er Norsk pasientskadeerstatning (NPE) som behandler alle erstatningskravene. Du slipper altså å fremme krav direkte mot legen din eller sykehuset. Merk deg at NPE behandler erstatningskrav både mot offentlige og private helsetjenester.

Legemiddelskader behandles også av NPE. Det vil si skader som oppstår av medisiner du har kjøpt reseptfritt på butikk eller apotek.

HVORDAN GÅR DU FREM

Skaden må du melde til NPE. Du trenger ikke å vite hva ditt endelige krav vil være når du melder inn skaden. Det holder at du mener at du er påført en pasientskade.

Skademeldingsskjema er lett å finne på nett, men vær oppmerksom på at du fyller ut korrekte opplysninger, og ikke noe som kan skade saken din senere.

Det kan være at det er flere behandlingssteder som har vært involvert i behandlingen. Det kan være vanskelig for deg å vite hvor det sviktet. Det er mulig å sette opp flere behandlingssteder i samme skademeldingsskjema. Få gjerne bistand til dette.

SAKSBEHANDLINGEN I NORSK PASIENT-SKADEERSTATNING - TRENGER JEG ADVOKAT?

Når skaden er meldt, vil NPE først vurdere om det foreligger ansvar. Det fattes da et såkalt «ansvarsvedtak». I den forbindelse innhentes dokumentasjon og uttalelser fra behandlingsstedene som er innklaget. Det innhentes også ofte uttalelser og vurderinger fra spesialister for å vurdere saken. Det kan være kompliserte vurderinger og mye å ta stilling til, og det kan være lurt å få hjelp til å kommentere disse uttalelsene. Er alt relevant vurdert? Er det innhentet tilstrekkelig dokumentasjon? I visse tilfeller er saken så komplisert eller det er behov for bistand slik at utgifter til

advokat dekkes av NPE. Uansett bør du vurdere å få hjelp. Det er også svært viktig at det ansvarsvedtaket omfatter hele skadebildet. Få gjerne en advokat til å kvalitetssikre vedtaket.

Når det er fattet vedtak om at det foreligger ansvar for NPE, vil neste fase være å avgjøre erstatningens størrelse. Merk deg at du har rett til å få dekket nødvendige og rimelige advokatutgifter på dette stadium av saken!

Ikke godta tilbudet du får uten å ha rådført deg med advokat. Ofte opplever vi at det er vesentlige forhold ved dette tilbudet som må endres, og som gjør erstatningen høyere.

HVA HAR DU KRAV PÅ I ERSTATNING?

Inntektstap og tapt hjemmearbeidsevne.

Skaden kan medføre at du blir helt eller delvis arbeidsufør. I enkelte saker også for all fremtid. Du har krav på å få dekket inntektstapet du får som følge av skaden. Dette gjelder det forventede inntektstap helt frem til pensjonsalder. Det er viktig også å få med i kravet eventuelt tap i fremtidig pensjon dette medfører.

I noen saker er det personer som har en sykdom som i seg selv har medført uførhet, før pasientskaden skjer. Likevel kan man ha rett til erstatning. Også tapt arbeidsevne i hjemmet gir rett til erstatning.

Merutgifter

Utgifter du blir påført på grunn av pasientskaden skal erstattes. Typisk er dette utgifter til lege, behandlinger, medisiner og transport. Ved alvorlige skader kan det være utgifter til pleie og tilsyn, tilpasning av bolig med mer.

Menerstatning

Menerstatning skal kompensere for tapt livsutfoldelse og livskvalitet. Du har rett til menerstatning ved varige skader av en viss størrelse. Det vil normalt si skader som har tilsvarende minst 15 % medisinsk invaliditet. Merk deg at medisinsk invaliditetsgrad er noe annet enn uføregrad. Medisinsk invaliditetsgrad fastsettes etter nærmere bestemte

tabeller etter størrelsen på skaden. Du kan altså være i full jobb etter skaden, men likevel ha rett til menerstatning.

Forsørgertap

Dessverre ender noen saker med dødsfall. Da vil de etterlatte ha krav på forsørgertapserstatning. Dette gjelder ektefeller, samboer og barn.

Begravelsesutgifter vil bli erstattet uansett om avdøde forsørget noen eller ikke.

HVA GJØR JEG HVIS JEG FÅR AVSLAG?

Om du får avslag på kravet ditt, eller du mener erstatningen du får tilkjent er for lav, kan du klage til Pasientskadenemnda. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten - «Helseklage» - fungerer som sekretariat for Pasientskadenemnda. Denne omorganiseringen skjedde i 2016, og har medført lang saksbehandlingstid for klagesakene som skal til behandling i Pasientskadenemnda.

Om du har klaget selv uten bistand fra advokat, bør du derfor være ekstra nøye med at Pasientskadenemnda har alle oppdaterte opplysninger om saken din når saken endelig kommer til behandling. Det kan ha skjedd viktige endringer som Pasientskadenemnda ikke har fått med seg i den lange tiden som er gått siden du klaget.

Dersom du får medhold i klagen din, vil du også ha rett til å få dekket advokatutgifter i forbindelse med klagen. Dersom Pasientskadenemnda avslår klagen, er neste skritt å bringe saken inn for domstolen.

FRISTER OG FOREDELSE

Pass på klagefristene både ved klage til pasientskadenemnda og ved eventuell stevning til domstolen. Oversettes fristen, er normalt kravet tapt for alltid. Krav kan også foreldes om du ikke melder inn skaden. Er du i tvil, ta kontakt med advokat.

Kilder:

<http://www.npe.no/no/pasientsikkerhet-og-statistikk/statistikk>

Varm skolelunsj

AV: EDEL MIKKELSEN, SENTRALSTYREMEDLEM

Sentralstyret sammen med administrasjonen var på befaring på Hundsund ungdomsskole for å lære litt om hvordan det oppleves å få servert varm lunsj i skoletida. Dette er en abonnementsordning med foreldrebetaling der de aller fleste av elevene deltar. De som ikke deltok i ordningen hadde sine matpakker som de spiste på samme sted. Vi observerte servering og bespisning og opplevde en positiv stemning i "Restauranten". Elevene var fornøyde og disiplinerte og de vi snakket med fortalte oss at alle var veldig fornøyde med et ordentlig måltid midt på dagen. Etterpå spiste vi også den samme lunsjen og fikk litt mer informasjon fra Liselotte Bjelke fra Snarøya kvinne- og familielag som driver "restauranten".

FORSLAGSKASSE

Vi har opprettet en forslagskasse på hjemmesiden. Du finner den på egen knapp rett under "kontakt oss" og "bli medlem" på forsiden.

Vi oppfordrer alle til å benytte seg av forslagskassen. Vi ønsker ris og ros og innspill med gode ideer med mere.

Det er fullt mulig å benytte seg av forslagskassen anonymt, men ønsker dere svar på henvendelsen må vi få vite hvem dere er.

LANDSLOTTERIET 2017

GODT NYTT ÅR!

Aller først vil vi takke dere alle for all støtte til lotteriet. Det gjelder både dere som sendte pengegaver og gevinster, og alle dere som solgte lodd. Uten dere hadde det ikke blitt noe Landslotteri. Og pengene vi får inn trenger vi så absolutt til drift av forbundet vårt.

ÅRETS LOTTERI

Det er besluttet at det skal være Landslotteri hvert år, og derfor ber vi også dette året om hjelp til lotteriet fra dere. Akkurat som tidligere år trenger vi hjelp til gevinster og til lodd salg. Kretser og lag, men også enkeltmedlemmer oppfordres til å gi gevinster.

GEVINSTER

Små eller store pengegaver gjør at vi kan kjøpe gavekort, men andre gevinster mottas også med stor takk. Vi kan selge lodd for inntil kr 200.000, men det krever gevinster for kr 50.000 (i salgsverdi, ikke for eksempel materialkostnad, for et selvlaget produkt). Gevinstene meldes inn senest 20.02. til Wenche Rolstad, wenche@kvinnerogfamilie.no, tlf 402 44 896. Det er viktig at den som gir annet enn penger setter verdi på gevinsten. Pengegaver sendes direkte til forbundets konto 6034 05 07102, merket gevinst 2017.

Andre gevinster sendes også inn til K&F, Stortingsgata 12, 0161 Oslo.

LOTTERIANSVARLIGE

Nestleder Wenche Rolstad, wenche@kvinnerogfamilie.no, tlf 402 44 896.

Tidligere nestleder Anne Enger, a-enger2@online.no, tlf 911 79 287.

LODDBØKER

Landslotteriet vil også i år bli "skrivelodd" med 50 nummer i hver bok. Loddbooker sendes kretsene, v/kretsleder/postmottaker, slik at dere har dem til kretsårsmøtet og kan dele dem ut der. Der kretsene er nedlagt sendes loddbookene til lagleder/postmottaker.

Kretsleder/postmottaker, og der det ikke er krets lagleder/postmottaker, har ansvar for både utdeling, innsamling og innsending av loddbookene.

SALGSPERIODE

Fra dere får bookene og til 20 juni.

Loddbooker sendes samlet inn til K&F sentralt fra kretsen eller laget der det ikke er noen krets, når bookene er utsolgt eller etter 20. juni.

Pengene settes samlet på samme konto som pengegevinster, konto 6034 05 07102, og merkes med loddbooknumrene.

Trekning er i september. Både små og store gevinster/pengegaver mottas med takk.

Vennlig hilsen Anne og Wenche

Landsdelsseminarene 4. - 5. mars

Forbundet skal arrangere landsdelsseminarer lørdag 4. og søndag 5. mars. Arrangementene holdes i Bodø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo. Lørdag 4. mars fra kl. 10.00 til kl. 14.00 holdes et åpent møte med tema: HVA! SKAL DU FØDE NÅ?

Om fødetilbudet, barseltid og hva med husmorvikar er det plass, kapasitet.

Deltakeravgift på åpent møte: kr. 300,-

Påmelding til mette@kvinnerogfamilie.no

Seminar Lørdag 4. mars fra kl. 14.00 til søndag 5. mars kl. 14.00

TEMA: Hvordan jobbe lokalt med viktige saker

Inspirasjon og ideer til lokalt arbeid

Deltakeravgift seminar: 1.200,- kroner uten overnatting, inkludert åpent møte og lunsj lørdag og søndag, ikke middag lørdag.

Deltakeravgift seminar: 1.850,- kroner med overnatting. Dette inkluderer det åpne møtet på formiddagen lørdag samt overnatting på hotellet, lunsj begge dager og middag lørdag.

Påmelding til mette@kvinnerogfamilie.no

Husk å gi beskjed hvor du ønsker å delta!

Seminarholdes følgende steder:

Thon hotel Opera, Oslo

Thon hotel Maritim, Stavanger

Thon hotel Bristol, Bergen

Thon hotel Prinsen, Trondheim

Thon hotel Nordlys, Bodø

HØRINGSUTTALELSER

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Forbundet mottar en rekke forslag fra regjeringen og andre myndigheter til uttalelse. Sentralstyret foretar alltid en grundig vurdering av hvilke av disse vi skal bruke tid på å besvare. Som rettesnor har vi de prioriterte arbeidsoppgavene som landsmøtet vedtar dersom vi er i tvil.

Vi opplevde mot slutten av 2016 en enorm mengde av høringer som var aktuelle for oss.

Oppgaven med å lese forslagene og komme med utkast til høringssvar fordeles mellom sentralstyrets medlemmer. Sammen med ledelsen ferdigstilles så uttalelsene.

Ikke sjelden er det ganske korte svarfrister, selv om regelen egentlig er at man skal ha minst tre måneder. Sånn er det dessverre sjelden nå. De gangene vi har god tid, så sender vi også forslagene til kretsene via kretsledere. Der vi også vet et enkelte medlemmer har særlig kunnskap og interesse for temaet i høringen sender vi den også dit for innspill. Naturlig nok setter vi en intern frist for at vi selv skal ha tid til å lage endelig uttalelse.

Vi forsøker også å legge alle våre uttalelser ut på nettsiden i tillegg til å sende til kretsene. Når det har vært så mange den siste tiden, er vi litt på etterskudd med dette. Men dette vil komme fortløpende.

Vi har levert uttalelser i følgende høringer:

- Rammeplan for barnehager
- NOU 2016: 16 Ny barnevernslov
- Endring i markedsføringslovens håndhevingsregler
- Endringer i håndhevingsapparatet på likestillingsområdet
- Endringer i barneloven m.v. om bedre beskyttelse av barn
- Endringer i kosttilskuddsforskriften – separat maksimumsgrense for småbarn, barn, unge og voksne over 18 år
- NOU 2016: 13 Samvittighetsfrihet i arbeidslivet
- Endringer i barnehageloven
- Hjemmel til å gi forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon og oppdatering av bestemmelsen om statlig tilsyn
- NOU 2016: 17 På lik linje. Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming
- Forslag til endring av forskrift av 20. april 2005 om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere
- Nytt revidert kriteriedokument for svanemerking av engangsartikler i kontakt med mat
- Strengere straffer for flere lovbrudd og endringer i utmålingen av oppreisningserstatning
- NOU 2016: 24 Ny straffeprosesslov
- Rapport om Seniorer og arbeidslivet – aldersgrenser og tilpasninger

Enkelte av disse er vi i ferd med å slutføre uttalelsen på. Noen få har vi fortsatt litt tid på. Denne listen kan synes lang. I tillegg har vi minst en like lang liste over høringer vi har fått, men som vi velger å ikke avgi uttalelse på.

Det tar tid å utarbeide slike uttalelser, men det er verd det.

Dette er en fin måte å fremme forbundets syn og forslag på. Vi ser at det gir gjennomslag på enkelte områder. I tillegg får vi økt kunnskap og bakgrunn for mange og viktige saker for forbundet. Så det er verd arbeidet.

Tysværdagen

AV: EDEL MIKKELSEN, STYRET I GRINDE OG ÅREK KVINNE- OG FAMILIELAG

Grinde og Årek kvinne og familielag deltok på komunedagen den 19. januar 2017 sammen med de fleste lag, foreninger og aktiviteter i kommunen. Målet var å vise kommunens innbyggere mangfoldet og tilbudene som finnes. Folk gikk «mann av huse», vår stand var godt besøkt og interessen var bra. Medlemmene koste seg og vi følte at vi fikk eksponert oss på en god måte.

.Salen med gjester

Ordføreren holder tale

Jubileumshilsen fra Vakre Varanger

AV: ASLAUG UKVITNE, LEDER AV VADSØ
KVINNE- OG FAMILIELAG
FOTO: RANDI MIETINEN

Vadsø kvinne- og familielag feiret sine 80 år den 27. mai 2015. Vi tok vår egen fest som en forsmak på jubileet i Oslo, og begge svarte til våre forventninger.

Vi har endret på lagets store markeringer. De foregår gjennom hele året med kafeer, utstillinger, informasjon, loddssalg, strikkekvelder med mer. Arbeidet skal frigi midler til våre jubileumsmarkeringer, der vi ønsker å bidra til prosjekter som Suppekjøkken og Mitt valg, begge for barn.

75 år ble markert i samarbeid med Finnmark Røde Kors med pengegave til deres drift av suppekjøkken i Murmansk.

80 ÅR

80 års markeringen ble gjennomført i samarbeid med Vadsø Lions i deres prosjekt "Mitt valg", mot mobbing i skoler og barnehager. Det ble avholdt kurs for personalet i Vadsø skole og barnehage. For begge prosjektene fikk vi en god del oppmerksomhet fra samarbeidspartnerne og presse. Byens næringsliv og innbyggere stilte opp med gevinster, kafébesøk og loddkjøp.

80 års dagen vår ble feiret med lunsjkafé sammen med tidligere medlemmer og lagets samarbeidspartnere. Dagen ble vellykket i en fin og god atmosfære. Gode tilbake meldinger fra våre gjester.

Vi solte oss i glansen med gaver og flere taler med gode ord om vårt arbeid.

Blant annet erkjente Vadsøs ordfører at han egentlig ikke var kjent med alt laget har utført i byen.

LITE LAG

Vi er et lite lag langt i øst, men vi er stolte av lagets arbeid både globalt og i nærmiljøet.

Selvsagt benytter vi anledning til å fremheve vårt forbund, blant annet med å trekke frem

100 ÅRS JUBILEET

Gode nyttårsønsker til dere alle som jobber i og for Norges Kvinne- og familieforbund fra Vadsøjentan.

Oppskrifter – vi vil gjerne ha din og en venns

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Dette med mat er noe som samler oss verden over. Utveksling av oppskrifter gjøres på alle medier og på alle måter. Alle vil vi gjerne ha nye oppskrifter, nye ideer.

Mat og mattradisjoner er viktig for oss. Det skaper identitet. Flere steder i landet ser vi at dette med norske tradisjonsretter mer og mer er på vei inn. Dette er flott. Vi trenger å ta vare på dette og vi trenger å sørge for at neste generasjon også kjenner til dette.

Samtidig er det slik at det finnes mange gode retter i andre land også. Og det å samles over et måltid skaper kontakt. Det å lage mat sammen er også kontaktskapende.

Vi har bestemt oss for at vi vil benytte denne muligheten. Derfor inviterer vi deg til å sende oss to oppskrifter. En oppskrift på en norsk rett og en oppskrift på en rett fra et annet land. MEN det er en betingelse: Du må sende inn oppskriften sammen med en fra det landet den utenlandske oppskriften kommer fra. Dere må med andre ord samarbeide om dette. Vi stiller ikke krav om at den andre er medlem av forbundet. Bare at dere er sammen om innsendingen. Og dersom dere lager rettene sammen, så sier vi ikke nei til et bilde av dette heller.

Hva skjer så med oppskriftene? De skal vi publisere på forbundets nettsider. Tenk om vi klarte to retter hver uke? Det hadde vært supert. Og jeg vet – at når vi bestemmer oss for noe, så klarer vi det.

Vi gleder oss til alle oppskriftene. Lykke til med matlagingen.

Eit 50-årsminne frå Vevang

AV: JORUNN KITTANG VERLO, LAGLEIAR I
VEVANG KVINNE- OG FAMILIELAG

Vevang Kvinne- og familielag i Nordmøre krets vart stifta i 1949, og vi har møteprotokollane frå alle åra laget har vore i drift. På lagsmøta har vi i mange år hatt som tradisjon at vi les referatet frå det møtet som vart halde same månaden for 50 år sidan. No i 2016 har vi altså lese frå 1966. Det er mykje interessant i desse gamle referata. Namna på dei som var aktive damer i bygda blir trekte fram frå gløymeboka, og vi får glimt av den tids kvinne- og familieliv, samfunnsforhold, samfunnsutvikling og utvikling og endringar i hovudorganisasjonen. Vi fekk lyst å dele referatet vi las på novembermøtet vårt i år. Referatet er direkte avskrift av møteboka:

«1966 søndag 6.november vart det halde møte i Vevang husmorlag.

Møtet vart opna med songen Fader vi takker deg. Formannen las eit andagtsstykke og etter på song ein Den fyrste song eg høyra fekk. Solveig L. Smørholm spela gitar åt songane. Laget hadde kjøpt inn 20 av dei nye husmorsongbøkene som no vart bruka for fyrste gong.

Det vart lese eit skriv frå husmorforbundet der dei klaga over at dei hadde fått for få tingarar på Husmødrenes jul. Dei hadde difor sendt 10 j.bøker meir åt laga enn som var bestilt. For vårt lag vart det tre bøker meir.

Det vart lese eit skriv der husmorforbundet klagar over pengenaud. Dei ber kvart lag yta 10,- kr til husmorforbundet. Det vart ikkje teke noko vedtak om kva stoda ein skulle taka til dette. Det vart ymta om at husmorforbundet måtte visa meir sparsemd enn dei gjorde.

Det skulle teknast folk frå styret som skulle på laglederkurs i Kr.sund. Ingen ville tekna seg til dette kurset.

Det vart no kaffifykt. Etter på vart ei dikt frå Husmorbladet lese opp.

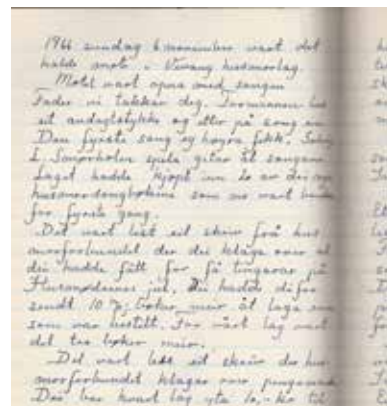
Formannen hadde laga nokre spørsmål som skulle brukast som bikube. Det vart livleg ordsifte om svara på nokre av spørsmåla, så denne form for underhold slo an.

Til å koka kaffi på neste møte vart vald Inger Herskedal og Ingrid Åsebø. Anna Gaustad skulle lesa ein stykke. Ein ting vart lodda ut og vunnen av Anna Smørholm.

14 medlemmer var til stade. Intekta var kr.14,-.

Ein song vart sunge og møtet var slutt.

Kristina Rystad-Slatlem (skrivar)»

Gi DÅPSKLUBBEN

Tripptrapp

til et barn du er glad i!

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker, filmer og musikk rett hjem i postkassa. De blir kjent med Bibelens fortellinger, kveldsbønner og mange fine barnesanger.

- For barn fra 0 til 12 år
- Ingen krav om kjøp
- Tilbud om 3 pakker årlig

Populær dåps-gave!

VELG GRATIS VELKOMSTGAVE!

GAVE
1

Noahs ark
Myk tøybåt med seks par forskjellige dyr og Noah
Verdi 299,-

GAVE
2

Gynge mer (CD)
Ny CD med 29 sanger, rim og regler for de aller minste
Verdi 199,-

GAVE
3

Guds barn
Desmond Tutus barnebibel. Rikt illustrert. På bokmål og nynorsk
Verdi 298,-

Flere velkomstgaver finner du på **tripptrapp-klubben.no**

Telefon 22 59 53 00
e-post ordre@iko.no

BOKANMELDELSE

Barndom mellom øst og vest

En bok av Kristi Kinsarvik.

Før jul kom det ut en bok på det lille forlaget Educat. Kristi Kinsarviks fortelling om sin barndom har fått mange til å nikke gjenkjennende. Finn Stenstad i Tønsberg Blad kaller boka "et levende snitt inn i norsk sosial- og kulturhistorie."

Kinsarvik er født og oppvokst på Torshov i Oslo, et arbeiderstrøk på østsida av Akerselva. Foreldrene var fra Hardanger og eldre enn andre barns mor og far.

SETT MED BARNEØYNE

Kinsarvik skriver om oppveksten fra den lille jentas synsvinkel. Fra en tid da gatefeierne i Oslo brukte hest og vogn i arbeidet, så hun kunne stoppe opp og synge "Fola, fola Blakken" for hesten som sto der og ventet mens mannen feide gata. Hun beskriver livet i byen, og det er lett å komme i tanker om Kardemomme by, når hun forteller om hvordan konduktøren på de gamle trikkene stod ute på plattformen og trakk i snora så det sa "pling!" da alle var kommet på, og trikken kunne gå. Hun beskriver tingene nærgående og presist, slik at det ikke bare blir hennes private indre bilder som formidles, det blir bilder som andre kan ta del i.

SMÅTT MED PENGER

Boka dekker tidsrommet 1950 til 1963, en periode som var rik på hendelser både her i Norge og ute i verden. De materielle forholdene var helt annerledes enn i dag. De fleste hadde ikke råd til mer enn det aller mest nødvendige. Vi kan få et inntrykk av at foreldrene hennes var mer forsiktige med penger enn det som var vanlig, allikevel gir hun oss et blikk inn i et samfunn der foreldre ikke hadde råd til å kjøpe det barna hadde lyst på. Vi tror henne når hun forteller at hun selv sparte til halvparten av det den første sykkel kostet. Hun fikk den som fødselsdagspresang da hun fylte elleve år.

Å SAMMENLIKNE DA OG NÅ

For en som skriver om en barndom og en fortid som fortøner seg så annerledes enn den verden vi lever i nå, kan det være lett å henfalle til kommentarer om hvor godt vi har det nå, eller hvor fattigslig det var da. Kinsarvik klarer å holde fast på barnets synspunkt, hun vil fortelle som den hun engang var, uten å kommentere og moralisere med dagens briller. Men i hvert fall én gang faller hun for fristelsen, det er når hun forteller om hvor gjerne hun ville ha vært med i guttemusikken, men måtte nøye seg med sangtimer som det var vanskelig å få noe ut av. Da forstår vi at hun ikke helt klarer å avstå fra å fortelle at tiden allikevel "skulle lege nesten alle sår". Både hun og klassekameraten Bent, som var så flink og fikk være med i guttemusikken, kom ut med hver sin LP ti års tid etter.

LIVET I BYEN OG I BYGDA

Siden foreldrene kom fra Hardanger, var det Hardanger som var "hjemme", og hver sommer reiste familien vestover. Kinsarvik tar oss med til den gamle Østbanen og videre med det gamle toget til Voss, og Granvinsbanen, buss og ferge videre til Kinsarvik og Odda. Der lar hun oss bli kjent med fruktdyrkere og kunsthåndverkere, som tanten som vever kunstvev og gjør alt arbeid etter at ulla er kjøpt inn. Så nøyaktig som mulig forklarer hun prosessene, slik hun har sett dem.

ET TIDSBILDE

Det er blitt et tidsbilde, et blikk inn i en annen tid. For mange vil det være et kjærtegnet gjensyn med en tid som er forbi. For yngre lesere, vil det være et blikk inn i et ukjent land.

OM BOKA

Bokomslaget er laget av Marit Heggenhougen som har brukt et barndomsbilde av forfatteren på framsida. På baksida finner vi malt treskurd av bestefaren, den kjente treskjæreren Lars

Kinsarvik. Viser Kari Svendsen er "imponert over detaljene - lukter og smaker - og Frognerbadet!" og Torbjørn Ljones som selv skriver under pseudonymet Kvitanesen, skriver at "Tekstane frå Hardanger gir liv til ei tid som er forbi, men som det er viktig å ta vare på."

Boka er til salgs i hos de fleste bokhandlere og på nett, eller direkte fra forfatteren.

Ta vare på minnene

Kristi Kinsarvik har latt seg inspirere av sitt eget dydykk i egen barndom og laget et kurs der hun gir gode råd til dem som vil ta vare på sine egne og familiens minner. Familieminner er kulturhistorie i miniatyr, og kan bli en verdifull skatt for etterkommerne. Alle vil ikke velge å skrive bok. For dem finnes det mange andre måter å formidle minnene til neste og senere generasjoner. For flere opplysninger kan du ta kontakt med Kinsarvik på kristi.kinsarvik@gmail.com.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Bjarnhild Hodneland, Beredskapsutvalget

Bjarnhild Hodneland
Leder

Anne Lise Johnsen
Medlem

Liv Holst
Medlem

Grete Nordbæk
Varamedlem

BEREDSKAP - BRYR VI OSS?

For en tid tilbake uttalte direktøren for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap at enhver har ansvar for sin egen beredskap. Til det kan vi vel svare både ja og nei.

I jule- og nyttårshelgen opplevde vi på Sør- og Vestlandet storm og orkan. Her måtte hver enkelt av oss ta ansvar for egen sikkerhet. Vi takker myndighetene for god og tidlig varslings. Beredskapsutvalget har ofte minnet om viktigheten av å ha tilgjengelig lommelykt, fyrstikker, varme og klær. Det gjorde også myndighetene nå under stormen. Det nytter også å ta de små ting på alvor.

I dag har jeg lyst å sette fokus på litt andre ting enn det vi vanligvis tenker på som beredskap.

AVSKAFFELSE AV VOLD MOT KVINNER

25. november ser vi i mediene at det er FN- dagen for avskaffelse av vold mot kvinner. Vi setter på oss den røde knappen og noen går i tog eller samles til et protestmøte. Men er det til hjelp for dem som er utsatt for volden?

I 2008 lanserte FN kampanjen UNITE to end violence against women som skal øke folks kunnskap om vold mot kvinner

og samle politisk vilje og ressurser til å gjøre noe med problemet. Kampanjen skal gå årlig.

PROBLEMET ER STORT. NOEN FAKTA:

- 35 prosent av alle kvinner i verden vil oppleve vold. I noen områder er det imidlertid så mange som 7 av 10 kvinner.
- Over 600 millioner kvinner bor i land hvor vold i hjemmet ikke er forbudt.
- Opptil 50 prosent av alle seksuelle overgrep skjer mot jenter under 16 år.
- 250 millioner av dagens kvinner ble giftet bort før 15 år.
- 200 millioner av dagens kvinner har blitt utsatt for kjønnslemlestelse. (FN-sambandet, www.fn.no) Dessverre skjer noe av dette også i Norge.

FNs generalsekretær Bank Ki-moon skriver: «Vi må sørge for at beskleden om «nulltoleranse» høres. For å oppnå det må vi engasjere hele samfunnet - men spesielt unge mennesker. Mange unge menn vokser opp med utdaterte mannlige rollemodeller. Og ved å snakke med venner om vold mot kvinner og jenter - og å prate om hvordan få slutt på dette, kan de være med å hjelpe.»

Vi - tre organisasjoner her i Åsane - inviterte til et slikt møte i november.

«Aud» fortalte om et langt liv med vold og trakassering, om kampen ut av dette. Kampen var ikke bare mot ektefelle, men også mot holdningen hos folk flest, rettsapparat og støtteapparat.

Videre fikk vi besøk av Høgskolen i Bergen og «Rusfri oppvekst» som presenterte et samarbeidsprosjekt. I dette jobbes det med å ruste studentene til å avdekke vold i nære relasjoner og overgrep, og å gi bedring av oppvekstforhold for barn og unge. Et viktig og spennende prosjekt.

Kanskje K&F burde kreve dette som obligatorisk fag hos utdanningsinstitusjonene. Utvalget oppfordrer kretsene/lagene til å invitere til møte, og spesielt unge, der man diskuterer vold mot kvinner og jenter.

Avslutningsvis gav Shahnaz A. Haaq fra Sim Kulturmestringssenter en appell om blant annet ikke å bruke ordet «offer/stakkar». Dette begrepet styrker overgriperens rolle. Som forebygging bør mødre lære fra seg:

- guttene må lære å gi
- jentene må lære å kreve

Ha et godt beredskaps år.

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, lite, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str XL, XXL **kr. 60,-**
- ___ Aktivitetskalender **kr. 25,-**
- ___ Melodibok **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- ___ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. L, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**
- ___ Liten leddlykt med nøkkelring i flere farger **kr. 35,-**
- ___ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- ___ Prinsipprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4, 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år", Lene Søgaard Gloslie **kr. 450,-**
- ___ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør", M. Bolstad: **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 25,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- ___ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieil

- ___ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- ___ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- ___ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Liten led-lykt

med nøkkelring. Nå i flere farger.
Pris **kr. 35,-** kroner. Porto kommer i tillegg.

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. L XL og XXL.
Kr. 130,-

Sans Vase med K&Fs logo

135 mm. **Kr. 350,-**

**Kun
kr. 50,-**

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

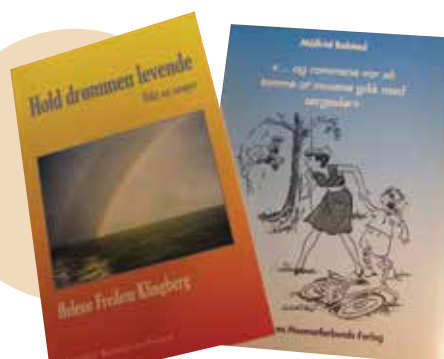
Fuego telysestake

1 stk. **kr. 250**, 2 stk. **kr. 450,-**

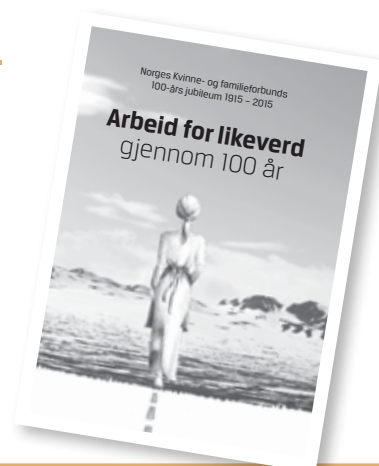
Smykkenålen

Pris **kr. 480,-**

Jubileumsboken

Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år" til **kr. 450,-**

Diktsamlingen "Hold drømmen levende" til **kr. 130,-**
"... og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" til **kr. 80,-**

Liste over K&Fs tillitskvinner

sentralstyret

Forbundsleder

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
Tlf. 913 28 164 (mob)
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Nestleder

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
Mob: 975 15 971
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

Nestleder

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
Tlf. 61 33 41 18 (p) 402 44 896 (mob)
E-post: wenche@kvinnerogfamilie.no

Medlem

Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5164 Laksevåg
Tlf. 55 34 60 04 (p) 950 41 886 /
952 23 748 (mob)
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Medlem

Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 52 73 70 67 (p) 906 27 735 (mob)
E-post: emikk@online.no

Medlem

Anne Margrethe Eggestøl
Beisvågvegen 103, 7810 Namsos
Tlf. 916 93 920 (mob)
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

Medlem

Oddlaug Hovdenak
Åsleet 45, 6456 Skåla
Tlf. 951 24 753 (mob)
E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

1. varamedlem

Elin Hvidsten
Bekkjarvikveien 24, 5114 Tertnes
Tlf. 915 84 287 (mob)
E-post: elin.hvidsten@live.no

2. varamedlem

Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy
Tlf. 976 14 248 (mob)

kretsledere

Akershus

Solvor Larsen, Sloratoppen 154, 1405 Langhus
E-post: solvor68larsen@gmail.com
E-post til Akershus krets: akershuskrets@gmail.com
Tlf: 64 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)

Aust-Agder

Postkontakt
Else Marie Holm
Bergstø 10 C, 4790 Lillesand
E-post: elsemarieang@gmail.com
Tlf: 37278688/95098100

Bergen og Midthordland

Postkontakt Solveig Thomassen
Lyshovden 52,
5148 Fyllingsdalen
e-post: sthomas@online.no
Tlf.: 55 15 06 00/ 92 61 36 13

Finnmark

Postkontakt Hedvig Hansen
Postboks 142, 9770 Mehamn
E-post: hansenhedvi@gmail.com
Tlf: 95 18 35 28 (m)

Hedmark

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: anli-bry@online.no
Tlf: 62 41 70 53 / 45 25 46 21

Hordaland

Sigrunn Strøm
PB. 6, 5318 Strusshamn
E-post: sigrunn.strom@gmail.com
Tlf: 56 14 24 95/ 95 94 32 13

Hålogaland

Wenche Hoel
Havnepromenaden 46,
9405 Harstad
tlf.: 91163449
e-post: we.hoel@gmail.com

Nordmøre

Anne-Lise Johnsen
Anlegget, 6494 Vevang
E-post: anlijohnsen@gmail.com
Tlf: 41 24 86 64

Nord-Trøndelag

Anne M. Eggestøl
Elvalandet, 7810 Namsos
E-post: anne.eggestol@ntebb.no
Tlf: 91 69 39 20

Oppland

Postkontakt
Elin B. Hansebråten
Fjellheimvegen 30, 2890 Etnedal
E-post: elinhansebraaten@yahoo.no
Tlf: 45 66 67 23

Oslo

Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 OSLO
E-post: livaaaholm@gmail.com
TLF: 95 16 35 24

Rogaland

Ingebjørg Rasmussen
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafrsfjord
E-post: rasmussen.ingebjorg@gmail.com
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)

Sogn og Fjordane

Aina Alfredsen Førde
Ytrehus, 6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no
Tlf: 47 33 75 65 (m)

Sunnmøre og Romsdal

Ingrid Sandøy
Kyrkjevegen 19
6484 SANDØY
41 19 09 30
i-sandoy@frisurf.no

Sør-Trøndelag

Randi H. Hindseth,
Utigard, Hindseth,
7340 Oppdal,
E-post: randi@hindseth.no
sortrondelagkogf@gmail.com
Tlf: 99 74 35 19

Vest-Agder

Postkontakt
Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal
E-post: ousbey@online.no
Tlf: 38 26 58 00

Vestfold

Anne-Lene Spanthus
Utheimgt. 9, 3181 Horten
E-post: als@jobbdirekte.no
Tlf: 91 59 99 79

Kontrollkomiteen

LEDER

Kristin Hansen
Tlf 90564730
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
E-post: krihan6@online.no

Kom.-/utvalgsledere: Valgkomiteen

Leder

Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
Tlf. 911 79 287
E-post: a-enger2@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Leder

Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 32
5527 Haugesund
Tlf.: 906 27 735
E-post: emikk@online.no

internasjonalt utvalg

Leder

Anne Marit Hovstad
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 87 79 09 (m)
E-post: annemarit@hovstad.com

PROSJEKTLEDER

Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf 90564730
E-post: krihan6@online.no

nordens kvinneforbund

2. representant
Sonja Kjørlaug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 97 51 59 71 (m)

acww representant

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 91 32 81 64 (m)

beredskapsutvalget

LEDER

Bjarnhild Hodneland
Torvli 7, 5122 Morvik
E-post: bjhodneland@gmail.com
Tlf: 55 18 64 93 (p) 92 89 31 55 (m)

Kvinner Frivillige Beredskap

Postboks 1550 Sentrum
0015 Oslo
Besøksadresse:
Bygning 60, Akershus festning.

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
E-post: fokus@fokuskvinner.no
Tlf: 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Epost: post@naeringogsamfunn.no
Tlf: 22 17 66 00

Flyttet siden sist?

Husk å sende oss din nye adresse.

Hotellavtaler

Norges Kvinne- og familieforbund kan nå tilby flere gode hotelltilbud til våre medlemmer.

Hos Scandic-kjeden er det inngått en avtale som gir inntil 10% rabatt på enkeltovernattinger. Det kan forekomme kampanjepriser som gir lavere pris enn avtalepris. Da lønner det seg selvfølgelig å bruke denne. Prisene vil variere mellom hotellene. Det gis rabatterte pris for konferanser. Be om tilbud. Avtalen gir også gode priser på Scandic hotell i Sverige og Danmark. For booking må eget avtalenummer benyttes.

Forbundet har også et samarbeid med First Hotels og Thon Hotels. Her gis det rabatterte priser på inntil 21% ved Business Deal. Det vil si at bookingen må gjøres på internett med eget avtalenummer. Ved konferansebooking må bookingen gå via våre kontaktpersoner.

For alle avtalene gjelder krav om å benytte forbundets avtalenummer. Dette får du ved henvendelse til sekretariatet eller til ditt lokallag. Fullstendig informasjon om avtalen ligger på lukket side på vår hjemmeside: www.kvinnerogfamilie.no

ABONNER PÅ MEDLEMSBLADET 3 UTGAVER I 2017

Kun
kr 150.-

Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgata 12, 0161 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting.
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Husmorvikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekst-miljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

**INNMELDINGEN
SENDES:**

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgata 12,
0161 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80